

Finom sárga kéziszappan
(toilette-szappanok legkifinomottabbja), glicerin és tojássárgából készítve, kitűnően tisztítja és élénkíti az arczbőrt, és annak egészséges frissességét állandóan fenntartja. Ezen — csupán két legártalmatlanabb szerből készült szappan, fejmosásra is nagyon ajánlható. *Ára: 1 doboz 20 kr., 1 doboz (3 darab) 50 kr.* Kapható:

LATZKOVITS A. uri dívat-üzletében, váci utca 22. sz.

PSERHOFER J. vértisztító labdaccai
Évek sora óta sokszorosan jónak bizonyult, és számos orvos által a közönségnek ajánlott házi szer a rossz emésztés minden következményét, dugulás, stb. ellen.
1 doboz 15 labdacccal 21 kr.
1 teleres 6 dobozzal 1 frt 5 kr.
Az összes előzetes beállítás mellett, bérmentes szállítással együtt:
1 teleres labdacca frt 1.25 4 teleres labdacca frt 4.40
2 " " " 2.50 5 " " " 5.20
3 " " " 3.40 10 " " " 9.20
Kövesebb egy teleresnél nem szállítatik.
Pserhofer J. győgytára, az arany bírod. almanáji
Bécs, I., Singerstrasse 15.
Budapestben kapható Török János gyógyszeráránban.

A "FRANKLIN-TÁRSULAT" kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárakban kapható — az osztrák tartományok számára **SZELINSKY GYÖRGY** csász. kir. egyetemi könyvtárosnál Bécsben I. Bezirk, Stefansplatz Nr. 6.

MOLÉ TELJESFRANZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR
Harmadik kiadás.
Első kötet: Francia-magyar rész.
Irtja **MÁRTONFFY FRIGYES**
Ára füze 2 frt.
Második kötet: Magyar-francia rész.
Irtja **BABOS KÁLMÁN**
Ára füze 2 frt. — A két rész egy félbörkötésben 5 frt.

ÉN, CSILLAG ANNA,
185 ctm. hosszú óriási Loreley-hajammal, melyet az általam feltalált kenőcs 14 havi használatát után nyertem, mely a legfinomabb orvosi tekintélyek által ismertettél el mint egyetlen szer arra végre, hogy megakadályozza a hajkihullást, elősegíti a hajnövést, és erősíti a hajbőrt, uraknál elősegíti egy teljes erős szakálnövészt, rövid ideig való használat után a hajnak, valamint a szakálnak természetesen színt és sűrűséget kölcsönöz és megőrzi a korai őszüléstől a legmagasabb korig. Rendkívül kellemes illata következtében kenőcsöm kitűnő, finom toilette-kenőcs.

L. sz. 17.304. T. Csillag Anna k. a. Budapest. Kérem postafordulattal hajkenőcsömből két köcsöggel küldeni. **Taxis J. sz. Bathányi grófné.**
L. sz. 19.172. Csillag és társa uraknak Bpest. Kitűnő hajkenőcsökből egy kis köcsöggel 4 márkájú uból kér: **Coccolat hercegnő Cöthen (Anhalt).**
L. sz. 27.543. Hamburg. **Nt. Csillag Anna k. a. Legyen szives hajnövesztő kenőcsömből, melynek hatása kitűnőnek bizonyult, 3 köcsöggel a hozzátartozó tával együtt utánvéttel küldeni. Hálas köszönő tisztelettel örv. **Wlander grófné. Bergstrasse 23.**
L. sz. 18.422. Grácz. T. Csillag Anna k. a. Legyen szives egy köcsög hajnövesztő kenőcsöt 2 forinttal küldeni, de csakis az ön által kitűnő hajnövesztő kenőcsömből, melynek jó hatásáról alkalom volt meggyőződni, kérek küldeni. Tisztelettel **Lindheimi örnagy-né, szül. Schaffel.****

Egy köcsög ára 50 kr., 1 frt., 2 frt., 3 frt., 5 frt.
Postával küldés naponként a pézsz előleges beküldése vagy postautánvétellel mellett az egész világba.
CSILLAG és TÁRSA Budapest, király-utca 26. szám alatt.

Védjegy
A legbiztosabb és legjobb szer hajkihullás ellen a **KELETI** hajnövesztő olaj, mely a magyar kir. mű-vegyészeti kísérleti állomásán **dr. Liebermann Leo** tan. által megvizsgálva jónak találtatott. A keleti hajnövesztőolaj erősíti a hajbőrt, óvja a hajkihullást és sikeresen előmozdítja a szakál és haj növést. Utánzás ellen **védjegy** által véde. Nagy üv. 1 frt., kis 50 kr.

Korpuszes tisztítja és erősíti a fejbőrt. 1 üveg ára 50 kr. Utánvásárlás mellett üvegnek 10 kr. több. — Kapható a készítőnél **LAMBING J.** fodrász és borély, Budapest, VIII., Stáció-utca 2. sz. a.

FRANKLIN-TÁRSULAT
BUDAPEST, Erzsébet-ter 19.
A gyűjtemény kötetek és képek.

A "Franklin-Társulat" kiadásában Budapestben megjelent, és minden könyvtárakban kapható — az osztrák tartományok számára **Szelinsky György** cs. kir. egyet. könyvtárosnál Bécsben, I., Stefansplatz 6.

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.
Tűnetes utatitás a konyhakertészet, virágművelés és gyümölcsfenyésztés körében.
A legújabb kütők után írta **GALGÓCZI KÁROLY.**
Állatott és jegyzetekkel bővítette **Dr. FARKAS MIHÁLY.**
Negyedik kiadás.
Ára füze 80 krajczár.

L. sz. 29.553. T. Csillag Anna k. a. Budapest. Valamennyi nálam használatban volt hajnövesztő kenőcsök közül az önök a legkifinomottabbnak bizonyult. A kenőcs kitűnő és kérek ismételt 2 köcsöggel 2 frtjával küldeni. Tea van még készletben **Bodóta János** főld. **L. sz. 24.858. T. Csillag Anna k. a. Legyeleőbb köszönetemet kitűnő kenőcséről a kenőcs egy két hét alatt elősegítette hajam növést. Együtt kérek két köcsöggel, de csakis a kegyed kenőcsömből 5 frtjával postautánvétellel küldeni. Következésként az alatt: **Nánáster uróné.**
L. sz. 27.422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitűnő hajnövesztő kenőcsömből egy nagy köcsöggel és 50 kr-ért tessék utánvéttel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kenőcs használatára óta sürűbb lett. Maradok tisztelettel **Dolacsi Józsa** angol nyelv tanítóné.**

L. sz. 29.553. T. Csillag Anna k. a. Budapest. Valamennyi nálam használatban volt hajnövesztő kenőcsök közül az önök a legkifinomottabbnak bizonyult. A kenőcs kitűnő és kérek ismételt 2 köcsöggel 2 frtjával küldeni. Tea van még készletben **Bodóta János** főld. **L. sz. 24.858. T. Csillag Anna k. a. Legyeleőbb köszönetemet kitűnő kenőcséről a kenőcs egy két hét alatt elősegítette hajam növést. Együtt kérek két köcsöggel, de csakis a kegyed kenőcsömből 5 frtjával postautánvétellel küldeni. Következésként az alatt: **Nánáster uróné.**
L. sz. 27.422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitűnő hajnövesztő kenőcsömből egy nagy köcsöggel és 50 kr-ért tessék utánvéttel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kenőcs használatára óta sürűbb lett. Maradok tisztelettel **Dolacsi Józsa** angol nyelv tanítóné.**

Egy köcsög ára 50 kr., 1 frt., 2 frt., 3 frt., 5 frt.
Postával küldés naponként a pézsz előleges beküldése vagy postautánvétellel mellett az egész világba.
CSILLAG és TÁRSA Budapest, király-utca 26. szám alatt.

Valamennyi külföldi szerektől előnybe helyezendők, a magyar közönségnél különben már legjobban hírnevnek és fokozatos elterjedésnek örvendő a külföldi labdacca-gyárosok óriási reklámja dacára, százezer esetben tíz éven át legjobban megkísérlett és több éveken át a bel- és külföldön nyert tapasztalatok nyomán, csakis növény-kivonatokból összeállított **Dr. Kva pil**

kárpáti egészségi labdaccsok,

melyek biztosan, minden káros következmények nélkül, nem erősítolva, hanem minden fájdalom nélkül hatnak: eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorbad, felfúvódások, szédülés, fejfájás, váltóláz, aranyér, bőrkütsések és sárgaság ellen. — Pótolja a keserűvizeket, melyek vizenyös ürülést eszközölnek.

Egy skatulya ára 21 kr., egy teleres 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bérmentes küldeményül 5 kr. bélyegdíjjal több. Ha a labdaccsok árához 20 kr. mellékeltek és az egész összeg posta-utalványval beküldetik, akkor a megrendelt mennyiség az összes bírodalomba bárhol bérmentve beküldetik.

Raktárak: Budapest: Pataky Károly gyógyszerésznél, az újépület átellenében; Pozsonyban: Erdy István a városi rika-hoz címzett gyógyszerésznél; Debreczenben: Mihálovics István gyógyszerésznél; Kecskeméten: Molnár János gyógyszerésznél; Szegeden: Kovács Albert gyógyszerésznél és Temevárott: Töröcsy Istv. gyógyszerésznél.

Legújabb haláiratok!
T. gyógyszerész ur! Kérném lenne oly szives az u. n. kárpáti egészségi labdaccsokat tartalmazzon. Bécs-Tisza-földváron, 1886 márcs. 25. Tiszt. **Szioricza Márton** főldirt. Kérem egy teleres egészségi labdacca beküldésért, mely különösen minden gyomorbetegségnél segített. Gömör-Szendek, 1886 április 23. **Bediczky Mihály.**

A "Franklin-Társulat" kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtárosnál kapható, — az osztrák tartományok számára **Szelinsky György** cs. kir. egyet. könyvtárosnál Bécsben, I. Stefansplatz 6.

Hasznos könyvek nők és hajadonok számára.

- Baráth Ferenc. Aesthetika.** Bevezetésül a verstanal. 18 ábrával. Második jav. kiad. Füze 1 frt 50 kr. Diszkötésben 2 frt 40 kr.
- Beniczky Irma. A nők hivatása** 1 frt 20 kr. — **A nők apró kötelemei** s ezek fontossága az életben 40 kr.
- A mindennapi életből. A nőnek.** Ruzs K. Molenchoff, Doberiner s mások után írta **K. Beniczky Irma.** Két kötet 80 kr.
- A divat szépségei.** Műveltség-és erkölcs-történeli kütők nyomán írta **K. Beniczky Irma.** 40 kr.
- A leánynevelés világa.** 40 kr.
- György Vilmos. Emlékkönyv a confirmációhoz** készülő protestáns hajadonok számára. Egy aczélmetszettel, vászonba kötve aranyvágással 1 frt 20 kr.
- Hölgyek titkára,** vagyis legújabb, legteljesebb levezetőkönyv nők számára. Minden előforduló alkalomra való fogalmazási mintákkal, mindenféle társasági, családi, bizalmas és szerelmi levelekkel, különféle ügyiratmintákkal és alapos utmutatással a levélírás szabályait illetőleg, rövid helyesírással, a magyar polgári jogok és kormányzat ismertetésével, stb. Harmadik bővített kiadás. Kötve 1 frt 50 kr.
- Hölgyek lantja.** Magyar költőink műveiből szerkesztette **Zilahy Károly.** Egy aczélmetszettel. Második kiad. 2 frt, diszkötésben 3 frt.
- Héppmann Antal. A valódi szakácsművészet** vagyis rendszeres utmutatás a főzés és legfinomabb főzésben, a legjobb magyar, francia és német mód szerint. Különös tekintettel ur és főúri konyháira, nagyobb szerű lakomák és házi vendéglésekre. Negyedik kiadás 1 frt 50 kr.
- Jósika Julia. Pályavestő fiatal leányok számára.** Második kiadás, korszerűen átdolgozta **K. Beniczky Irma.** 2 forint. Diszkötésben 2 frt 80 kr.
- Kubinyi Lajos. Iparos-gazdasszonyok könyve.** Iparos-gazda családok számára. Rajzokkal 70 kr.
- Legouvé Ernest. A nők erkölcsi története.** Ford. **Felzsi József.** 1 frt 50 kr.
- Leányaink és fiaink.** Egyházy jelenet és tanulmányok a családi életből. Ford. **Felzsi József.** Füze 2 frt, Diszkötésben 2 frt 80 kr.
- Lengyel Dániel. Orvosi tanácsadó** város- és falun. Második kiadás 1 frt 50 kr.
- Médve Imre. A magyar gazdasszony teendői** a közéletben, háiban és konyhában. Kezi és segédkönyv nők és hajadonok számára. Második kiadás 2 frt.
- Németh Zsuzsanna.** A legújabb és megpróbált **magyar szakácskönyv.** A magyar háziasszonyok számára. X. bővített kiadás 80 kr. Kemény kötésben 1 frt.
- Riecke G. A. Anyák könyve.** A gyermek első nevelésének legfontosabb kérdéseiről. Fordította **K. Beniczky Irma.** 40 kr.
- Schatter Gyula. Nélkülsötlen ismeretek** könyve leányok számára. Leányiskolák számára és öntanulásra. Az ölküds német kiadás szerint s a hazai viszonyokhoz alkalmazottan átdolgozta **Tóth Pál.** 80 kr.
- Weisz Károly. Leányaink és jövőjük.** Németből átdolgozta **Tóth Pál.** 80 kr.
- Zerkovitz Szidonia. A magyar iradalom története** költészetével. Női tanítaniték számára. II. kiad. 1 frt.
- alkalmazottan átdolgozta **Tóth László.** Há rom szines térképpel. 1 frt.
- 1. Földrajz 1 frt.
- 2. Világtörténelem. Hittregetan. 1 frt.
- 3. Természett. Embertan. Természettan. 1 frt.
- 4. Számítan. Német nyelvtan. Iradalom. Műtörténet. 1 frt.
- A négy füzet egy vászonkötésben 5 frt.
- Sikló József, dr. A feleség.** 40 kr.
- A nők életrajza.** 40 kr.
- Steiner János dr. Tanácsok a gyermekok természetesen testi nevelésére.** Fordította **K. Beniczky Irma.** 40 kr.
- Szász Károly. Buszóság könyve.** Elmékedések és imák protestáns nők számára. Egy aczélmetszettel. Második javított kiadás. Bőrbé kötve aranyvágással 2 frt 50 kr. Diszkötésben 4 frt.
- Tárkányi Béla. Vesérosslag az údv elnyerésére.** Imakönyv a kath. nőnem használatára. Ot képpel. Bőrbé kötve aranyvágással 3 frt 50 kr.
- Francia borbé, káposccsal 5 frt.
- Ugyanaz szobkíadás két finom képpel.** Bőrbé kötve 2 frt.
- Francia borbé kötve, káposccsal 3 frt.
- Kék vagy vörös bársonyba kötve 8 frt.
- A hajadonok öngyógyulása.** Kathol. imakönyv. Szobkíadás veltáppapírossal, ot képpel. Bőrbé kötve aranyvágással 2 frt.
- Francia borbé káposccsal 3 frt.
- Kék vagy vörös bársonyba kötve 8 frt.
- Kis 8-rét alakban francia borbé, káposccsal 5 frt.
- Toldy László dr. Magyar szent Erzsébet élete.** Képekkel 80 kr. Kötve 1 frt, diszkíadás kötve 5 frt.
- Toma Mihály. Olajág.** Elmékedések, főhárszok és imák. Hölgyek számára olvasó-és imakönyvül. Vászonba kötve aranyvágással 3 frt 40 kr. Francia borbé káposccsal 5 frt.
- Ugyanaz szobkíadás,** vászonba kötve Francia borbé, káposccsal 2 frt 50 kr. 4 frt.
- Zamolay Varga Mihály. A házi nevelés.** Példákban előadva. Süllők nevelés s különösen községi népönnyvtárak számára. I. kötet. A testi ápolás 1 frt 50 kr. II. kötet. A lelek művelése 2 frt 50 kr.
- Vesérosslagok,** vagyis velős mondatok és költői gondolatok honi és külföldi remekírók műveiből. Harmadik kiadás 2 forint. Diszkötésben 3 frt.
- Vörös Eszter. Gazdasszonyok könyve.** Utmutatás kezdő gazdasszonyok számára, a ház cészérszeri berendezését s minden háztartási munkák helyes végzését illetőleg, a konyhában, élelftartásban, pincében, kertben stb. 40 kr.
- Az ügyes szakácsnő.** Középszerű magyar konyháink számára. Második javított kiadás 40 kr.
- Weisz Károly. Leányaink és jövőjük.** Németből átdolgozta **Tóth Pál.** 80 kr.
- Zerkovitz Szidonia. A magyar iradalom története** költészetével. Női tanítaniték számára. II. kiad. 1 frt.

VASÁRNAPI UJSÁG

8-DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, FEBRUÁR 20. XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK egyútt: félévre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. félévre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt. félévre 3 frt. Külföldi előfizetésekre a postalgó megfigyelésű vitellől is csatlakozó

BÉKÉS GÁSPÁR.
(1520—1579.)

ERDÉLY történelme legérdekesebb alakjainak egyike: Kornyáti Békés Gáspár. Az erdélyi trónkövetelők között (kiknek a fejedelmek korában mindig főbíró volt ez ország) a legmerészebb s tán a legzseniálisabb. Alacsony sorsból emelkedett fel — csaknem a trón magaslatáig. Az egyszerű köznemesből — Erdély első államférfia, János Zsigmond jobbkézje, Miksa császár kegyeltje s trónkövetelő lett. A hirtelen emelkedést mely bukás követte. A fejedelemségtől elesve, összeesküvést és lázadást szervezett a választott fejedelemtől, Báthory ellen s megvertetvén, a dűsgazdag s hatalmas főúrból nyomorral és betegséggel küzdő hontalan bujdosó lón s ki előbb egy országot kormányozott, mások kegyéből s alamizsnájából kellett tengődnie. De nem bukkott el végkép — s ez mutatja nem közönséges lelkierejét. A lengyel királylyá választott Báthoryval (kinek mint erdélyi fejedelemtel vetélytársa s elkeseredett ellensége volt) kibékült s az ő szolgálatában, mint bizalmas barátja, hadvezére, dicsőségesen végezte viszontagságos életét.

A huszthi uradalom egy harmadát. S mindezt alig egy évtized alatt. A rohamos emelkedés elbizakodottá tévé, a szerencse pazar áldása megszédíté Békést. Szerencsésében való elbizakodása okozta bukását. Mert ő nem elégedett meg azzal, a mivel birt, nagyra-vágyó lelke még magasabbra vágyott s az ország-alkotó kormányozott, mások kegyéből s alamizsnájából kellett tengődnie. De nem bukkott el végkép — s ez mutatja nem közönséges lelkierejét. A lengyel királylyá választott Báthoryval (kinek mint erdélyi fejedelemtel vetélytársa s elkeseredett ellensége volt) kibékült s az ő szolgálatában, mint bizalmas barátja, hadvezére, dicsőségesen végezte viszontagságos életét.

Békés Gáspár békésmegyei törzsköcs nemes, de nem előkelő családból származott (1520). Ifjusága idejéről keveset tudunk. Emelkedését első sorban a maga erejének, majd Petrovich Péternek, a Zápolya-ház hű hadvezérének köszönhet, a kinek apródja volt. Ő ajánlotta halálöszténén Izabella királynőnek és János Zsigmond fejedelemnek, hogy «helyette mind a tanácskozásban, mind a hadviselésben Békésre hallgassanak».

Igy került Békés 1557-ben a gyulafehérvári udvarba, hol szép pályát nyitott előtte kiváló tehetségei érvényesítésére. És ő rövid idő alatt teljesen megnyerte a királyné és királyi bizalmát. Az ifjú királynak (anyja halála után) legfőbb gyámola lett, a ki «Békés akarattól körömyire sem tért el». Föltétlen bizalmat helyezett benne s nélkülsötlen embeke lón.

Ura királya kegyével arányban haladt a közpályán való emelkedése s meggazdagodása. A komornikkól főkamárás, majd kincstartó s első tanácsúr — a köznemes udvarnokból «nagyságos úr», főnemes és Erdély leggazdagabb földesura lón. Adományul nyerte *Enyedet*, Bihar és Alsó-Fejérmegyében falvakat, a híres *Görgény várat* s a *gazdag fogarasi uradalmat*, végül

* Kornyáti Békés Gáspár. Irtta **Szédeczky Lajos.** Megjelent a *Történelmi Életrajzokban* és külön Mehner Vilmos kiadásában.

BÉKÉS GÁSPÁR.

NAGY-ENYED.

A fejedelem halálával Békés szerencse-csillaga is letűnt. Hatalma, mely ura kegyéhez, mint repkény a fához volt növe, összeomlott. Azokkal a könyvekkel, melyeket Erdélyből távozva hullatott, méltán siratható eljárt szerteszert szerencsésjeit is. Békés még Bécsben időzött, midőn a fejedelem halála hírére meghozták. És ez nagy hátrányára vált. Távollétében politikai és személyes ellenfelei (a kik számosan voltak) időt nyertek s előnybe jutottak. Most tűnt ki, mily túlnyomó a török-párt Erdélyben a német felett.

Az elhunyt fejedelem, igaz, hogy Békést szemelte ki utódául, a császár is őt akarta vajdává kinevezni, de a szultán és az erdélyi törökpártiak Báthory Istvánt kívánták fejedelmül. Békés nem adta fel méltóságát nélkül a harcot, de a fejedelmválasztó országgyűlés 1571 május 25-én végre is Báthory István uramat, «az somlyait, főúr öreg nemzetet» választá fejedelemül.

Békés nem nyugodott bele a választásba s nem hódolt meg Báthorynak. S ekkor lépett ama sikamlós térre, melyen előbb-utóbb bukni kellett. Duzogva vonult vissza megerősített fogarasi várba s csak alkalomra várt, hogy a császár segélyével fegyvert fogjon a fejedelemeséget Báthory ellen. Követeket jaratott Bécsbe s a császár felsőmagyarországi kapitányaihoz s szította az elégedetlenséget bent az országban.

Báthory jól tudta, mi készül ellene Bécsben és Fogarásban. «Két éles kard nem férgy hüvelybe!» szokta volt mondogatni, s «jobb megelőzni, mint megelőzteni!» 1573. október elején összehozta hadait, Alvinczet és Enyedet egy csapással elfoglaltatá s Fogarasi várban ostromzár alá fogta a lázadókat.

Békés a vár hátsó kiskapuján szöke menekült s kibújdosott Magyarországra s onnan Bécsbe, fel a császárhoz. «Nem rövidült meg az úr karja», vigasztalá magát szokott szójárásiával.

Most kezdődött a nyílt harc Békés és Báthory között. A császár szívesen fogadta Erdélyből kiűzött hívet s kész volt segélyt nyújtani neki, de óvatosságból tanácsolta, hogy a portálót is engedélyt esküdjön az Erdélybe útesre. Békés meghallgatta s követet küldött Konstantinápolyba s fényes ígéretekkel tett a vajdaságról. A török 1574. és 1575. évben folytatott eddigéig ismeretlen alkudozásokat a bécsi állami levéltár török okmányai alapján érdekesen tárgyalja az író.)

A török csak ámtárgatta Békést, a császár tényleg megsegíté. Felsőmagyarországi hadaiból számosan siettek zászlaja alá, melyet 1575. június elején Kassán tűzött ki. Az erdélyi elégetlenek s régi pártbívek, főképp a székelyek, csak a jeladást várták, hogy fölkeljenek.

Békés hírtelen Erdélyben termelt, június 28-án Torda mellett a Keresztesmezőn állott hadaival. Innen a székely föld felé kanyarodott s Maros (akkor Székely)-Vásárhely mellett egyesült a székelyekkel. Báthory üldözésére indult. Radnóth mellett találkoztak s kezdték a csatározást és Kerellő-Szent-Pál mellett (1575 július 9-én) vívták a véres csatát, a mely Báthory fényes győzelmével s Békés serege szétverésével végződött.

A szentpáli csatának nevezetes következményei voltak. Békést koldusbotra juttatá, Báthorynak királyi koronát tett a fejére. Mert épen ekkor folytak a királyválasztási előkészületek Lengyelországban s a fényes győzelem népszerűvé tette ott Báthory nevét. A lengyel királyságot *Marián* császár óhajta megszerezni s Báthory ott már vele szemben állott mint vetélytárs.

Békést is ott találjuk mihamar a lengyelországi

küzdőterén. A vesztett csata után Magyarországra menekült s Eperjes vidékén húzta meg magát. De a császár most már megtárgadta balvégzetű hívét. Mert a kudarcerezel végződött erdélyi vállalat sok kellemetlenséggel sodorta őt. A török hadat indított miatta, a lengyelek felzúdultak a császár ellen. S Maximilián, hogy tüntessen Békés ellen, nemcsak hogy eldobta magától, mint kifacsart citromot, de elfogatási parancsot adott ki ellene a kassai kapitánynak. Ez szinteg el is fogadta, de szökni enged Lengyelországba.

Itt kezdődik Békés életének legszomorúbb időszaka. Elhagyatva mindenkitől s üldözöttség alatt is, a kiért mindenét áldozá, bolyong egyik határról a másikra, küzdve nyomorral és inséggel. (Ez a munkánk legszebb része, mely eddigéig legnagyobb részt ismeretlen levéltári adatok alapján van írva.)

A Lengyelországba kibújdosott Békés Báthory legfőbb pártbíveinek, a krakkói vajdának kezébe került, a ki őt Spitzkowie várban őrizet alá tette. Az ellenfelek még csak szépen bántak vele, de a császár nem szűnt meg üldözni itt sem: kiadatását kívánta a lengyel szenátustól. A krakkói vajda azonban szabadon bocsátotta. És ő ott maradt a lengyel földön, mert nem volt hova forduljon: elől tűz, hátul víz. Egyaránt rettegett a császár haragjától és Báthory bosszújától. Meghúzza magát egy-egy lengyel nemes házában, bujdosott hegyen-völgyön, «az egész őszszel (1575.) inkább mind az erdőn haldogált.» Az ellenséges nép között akadt jó barátja is s egyideig Lubomirski rejtegette.

De a varsói királyválasztó országgyűlés (1875. nov.—decz.) véget vetett Békés lengyelországi tartózkodásának. A császár mellett való korteskedésével kinyitá maga ellen a krakkói vajda haragját, a ki aztán kiűzötté Lengyelországból. Békés tehát újra vándorbotot vett kezébe, átlépte a Kárpátokat s a Tatra aljában «egy hívtány faluban Késmárk mellett», Békn húzta meg magát. Varsóban az alatt egy helyett két királyt választottak. A szenátus és főúrak a császárt, a nemesség óriási többsége Báthoryt.

Békés azt hitte, hogy ütött az ő órája is. Remélte, hogy a császár (kinél lengyelországi követe, Dudith András és Rueber, a kassai kapitány közbenjárta érdekében) újra kegyébe fogadja s Báthory ellen küldi, hogy a lengyel királyság elfoglalásában feltartóztassa. De nem úgy történt. A császár hallani sem akart róla.

Békés ott vergődött a Kárpátok alatt erdélyi társaival, küzdve nyomorral, éhséggel, ruhájuk is lefoszlott-róluk, a drága kontósok helyett jó volt most a kassai kapitány levett foltos ruhája is, mert ő segítette ruhával s étellel is, ok magok «nem voltak, Isten látja, tiz forintnak urai».

Béjáról 1576. elején Hranovniczára, innen Savnikra vándorolt Békés; végre Késmárkon egy kis házában húzta meg magát, a hol a kassai kapitány élelmet és ellátást rendelt a hontalan bujdosóknak.

De ez is csak addig tartott, míg a császár meg nem tudta, hogy ismét magyar földön vannak. Bécsből rendelkezésként, hogy *ő fölsége birodalmátustent elhagyja és oda látat többé be ne tegye!* A szigorú parancsot annál kevésbé teljesíthető Békés, mert az súlyos betegen találta őt a késmárki kis házában. A halált várta, a mely megszabadítja nyomorától, szenvedéseitől: a helyett a császár újabb parancsa érkezett, hogy a lengyel határt tustént hagyja el. Békésnek tehát nem volt maradása, Késmárkot is el kellett hagynia.

KERELLŐ-SZENTPÁL.

Báthory pedig, a most is szerencsés vetélytárs, megelőzte a császárt s Krakkóban 1576. május 1-jén az ő fejét díszíté a lengyel korona.

A nyomortól megtört Békést a hontalanul bujdosás és üldözöttség kijáratá. Légyári összeomlottak. A császártól, ki hű szolgálata után határról-határra kergette, nem volt mit várnia, utolsó menedéket nem maradt más, mint igénybe venni Báthory nemesszívűségét, bocsánatát. És Békés férfias elhatározással felajánlotta szolgálatát, kardját és esztét a régi vetélytársnak, kinek előbb halálos ellensége volt. «Kinek mint győzőnek hatalmát éreztem — írta — úgy hiszem, mint meggyőzött kegyelmét igénybe vehetem».

A lengyel királynak nem volt vetélytársa, mint az erdélyi fejedelemnek vala, s olyan hűséges szolgálója lón, a milyen nem volt több rajta kívül.

A békeközvetítést a krakkói vajda vállalta magára. Most már mind Békés, mind Báthory óhajtván azt, könnyen sikerült. S Békés 1577. január hó 6-án Lengyelországba ment, a hol István király tárt karokkal fogadta a megtérőt.

Nem telt el egy fél év (s ez a leghízelgőbb ítélet Békés felől), ő lett a királynak legbizalmasabb embere, barátja, tanácsadója, jobbkeze. A pápai nuntius írja Rómába 1577. nyarán, hogy Békés együtt alszik a királlyal hálószobájában, együtt dolgoznak ki minden tervet s a király mindenben kikéri az ő tanácsát.

Békés hűségét és őszinte ragaszkodását a királyhoz a harcmezőn is fényesen tanúsítá. A Danczka ellen viselt hadjáratban ő is ott harcolt a magyar csapatok élén s a győzelem kivívásában nem csekély része van. Legszébb hadi érdemeit a muszkák ellen vívott 1579-iki győzelmes hadjáratban aratta Békés Gáspár, mint a magyar seregek fővezére. Polock vára ostromlásánál (mely a diadalmas hadjárat fénypontja volt) vitézségét egyhangulag magasalták a lengyel történetírók. A halálos betegséget magában hordozva, vitézül küzdötte végig az egész hadjáratot.

A diadalmas hadjáratból betegben tért vissza a királlyal Vilnába s innen Grodnóra. S ott rövid idő múlva (1579. nov. 7-én) halálával peesételte meg önfeláldozó hűségét. Vilnában, a litván fővárosban temették el az általa előre kiválasztott halmon, melyet maig is Békés-ormonak neveznek. Élete utolsó időszakának nemes küzdelme és hősi önfeláldozása a legszebb engesztelő áldozat, melylyel — tévedései és hibái dacára — emlékéit kegyeletessé tevő a magyar és lengyel történelem évlapjain.

EGY ELKÁRHÓZOTT DALAIBÓL.

I.

Oh jól van így! — megérdemeltem
Ezt a boldos végzetet;
Elbizakodva és öntelten
Miért hittem vakon neked . . .

Halandó a nyár-déli napba
Ne nézzem balgán, vakmerőn!
Mire szemét róla lekapja:
Már a fény nyomorékja lón.

Mit nyert a sok pártító angyal
Hogy az eget ostromolá?
Egyetlen villám jött haraggal
S mind tehetetlen hullt alá.

Mihez fogék esze-veszetten . . ?
Ez az igazi kárhozat!
Immár a mennyet elvesztettem
És a pokol be nem fogad.

II.

Szállj le, szállj le esti harmat,
Hűtsd meg izzó agyvelőm;
Nedvesítsd meg tikkadt nyelvem,
Segíts rajtam résztvevőn.

Hadd kínlódjam — ha már így van —
Át az örök életet;
Belenyugszom, elhiszem, hogy
Ez másképp nem lehetett.

Csak ne zengne a magasban
Bűbájosan a dal —
S a mélységben láncc zörgése
Tjeszt mormolásival.

Valaha még megenyhül-e
Percze ez a fájdalom?
És valaha jut számomra
Egy parányi irgalom?

PÁSZTÓI.

UTAZÁS ISMERETLEN ÁLLOMÁS FELÉ.

II. Közlemény

Régen volt, hogy olvasóink e cím alatt az 1849-ik év első felében megessett utazás, helyesebben «utaztatás» részletei felől vehettek tudomást.

Mivel az utaztatottak közt oly kiváló személyek is voltak, mint Magyarország első felelős miniszteriumának elnöke, gr. Batthyány Lajos, a felejtethetlen gr. Károlyi István és a lovagias gr. Zselinszky László, olvasóink között bizonyosan vannak, kiket az utaztatottak további sorsa is érdekelné fog.

Az első közlemény, mely a «Vasárnapi Ujság» 1885-ik évi 8—13. számaiban látott világot, a magyar államfogyok életéről a budai József-kaszárnyában az 1849-ik évnek január 5-étől kezdve hozott részleteket és elkísérte őket Budáról ökrös szekereken történt szállítatásukon az ország Ausztriával érintkező határáig, azután pedig mindenféle járműveken a laibachi vár udvaráig.

Az most kezdett II. közlemény ugyanazon államfogyok napjait akarja ismertetni, melyeket Laibach fellegvárán töltöttek, a míg onnan Pozsonyon, Olmüczön és újra Pozsonyon és Győrön át visszakerültek Budapestre az úgynevezett «Ujépület»-be, vagyis «Neugebäude»-ba, s hol azután további sorsuk különféleképpen dől el.

Lehet, hogy egy III. közleményt is fogunk hozni, mely az olműzsi kazamatákban elhelyezve volt hazánkiai ottani életéről adandó hírt 1849 végétől 1856 nyaráig, mikor e közlemények írója több társával együtt visszatért az országba.

Veszteglés a laibachi várban.

I. Elhelyezkedésünk.

Nehéz szívvel s nehéz léptekkel mentünk fel a lépesökön. Alul horvát őr bocsátott el maga mellett, fenn horvát őr utasított az épület belsejében nyitva állt ajtó felé vezető folyosóra, melynek homályát csak a nyílt ajtókon kiáradó viláosság derítette fel.

A jobbra nyíló ajtón át elég tág terebe jutottunk, melynek ablakai a vár udvarára szolgáltak; de mivel mindnyájan nem fértünk bele, a balra nyíló ajtón át egy másik, még tágabb terebe léphettünk. Ennek ablakából széles körben láttuk a váron kívül terjedő vidéket. Első tájékozásunk ez elég volt.

Mind a két tereget merőben üresnek találtuk. Annál erősebben kongának bennök nem épen hízog meggyezésünk. Leültünk volna a pad-

lóra törökök módjára, de szőnyeget sem a gazda nem terített, sem mink nem hoztunk. No de felöltöje, olyan a milyen, mindegyikünknek volt. Ennek kelle a szőnyeget pótolnia, s miután minden ablakon külön megettünk a kémszemlét, majd az udvarra, majd a szabadba, a falak mentiben lekupordtunk várva, mint lesz, hogy lesz tovább, s találgatva, hogyan s mily alapon osztanak majd szét a két tereben.

Nem soká kelle várunk s a jó Schmotzer készen hozta az elosztás névsorát. — Ugy látszik, a polgári állásra való tekintettel helyezték el a honorációrok kisebb csoportját a kisebbik, a többieket a nagyobb tereben, de szabadságot adtak helyet cserélni, s a közlekedést a két terem közt csak is éjjel rekesztették el. Egyelőre mindnyájan szerettünk volna a szabadba nyíló tereben maradni s ilyen szemlemben megindult az alkudozás köztünk. «Nekem mindegy» — mondanak többen — «csak úgy fogsz ez, mint amaz, nappal szétnehetünk, a hol tetszik, s éjjel a csillagos eget, mikor felhők nem borítják, csak úgy láthatjuk az egyik terem ablakából mint a másikéiból.»

Volt köztünk egy jól megtermett, értelmes arczú szöke fiatal férfi. Pesti születés, a ki már Amerikában is töltött volt nem tudom mennyi időt, s hazajövet Pesten az akkori három-, most nagy-korona-utczában rendezett be nyomdát, melyre azután 1848-nak tavaszán, a saját felzabadosulásánál fogva, sok munka hárukt. A fiatal nyomda hamar hirre kapott, s tulajdonosát leginkább a kezdő írók keresték fel, kik a szabadság minél harsányabb hangoztatásával vélték jó szolgálatot tenni a közügynek, s mivel mint Amerika-látott fiatal ember maga sem érezte magát hivatva a benyújtott kéziratok felett ezenzorkodni, megjelent bizony nyomdájában sok mindenféle, a mi azután 1849-nek elején kiválólag e nyomda felé vonta a hatalom kémjeinek figyelmét s gazdája csakhamar kapott ingyen szállást a budai várban.

Köztünk a bátrabbak és szókimondók közé tartozott, s talpraesett megjegyzéseivel és bizonyos yankee-humorával gyakran vidította fel busongó társait. Magaviseletével sorsa ellenében a nevében rejllő fogalmakat igyekezett megvalósítani. Eisenfelsnek hitták, s ő vasakarot és sziklaszilárdaságot egyesített magában, miről azonban érzékeny szíve és szelid kedélye nem egyszer letérite, mindig azok javára, a kiknek dolguk volt vele.

Most is, látszólag elég közömbösen, de könnyen érthető czélzással oda szolt Gyulának, kivel leginkább szeretett társalogni: «Mit gondolsz, barátom, az istennek melyik hollója fog nekünk hozni, mely az olműzsi kazamatákban elhelyezve volt hazánkiai ottani életéről adandó hírt 1849 végétől 1856 nyaráig, mikor e közlemények írója több társával együtt visszatért az országba.»

«Az idő, ott az üres szobákban, fel s alá ügyelgessél sehogyan se akart mulni. Majd újra lekupordtunk, majd újra felugráltunk, ablaktól ablakhoz járva, bővebb tájékozást kerestünk, a dohányszás már nem izlett, a beszélgetés nem akart folyásnak indulni, a nyugtalanság már általános kezdett lenni, mikor négy óra tájban végre felhangzott a horvát katonák lépteinek és pövedálásának közeledő moraja. Asztalokat hoztak, jó hosszú két darabot kecskelébra állítva, egyet az egyik, s egyet a másik terebe. A kezdet megvált. Izgatottságunkat kellemes előérzet váltotta fel. A mozzalom most már folytonosságát öltött. Hoztak székeket is, szalmafonatot és sima desz-

kájut, de a kémények csak nem füstölögték. Hollók, varjúk repdestek a vár kápolnájának tornyocskája körül, de eledelet inkább ők is keresni látszának, mint valakinek vinni. Végre azután egyszer női hangok is megessendültek. Már most hamar ment. Az asztalterítés és a tállalás a kosarakban hozott ételes fazekakból pár perc múlva volt. Hallgatagon megoszlottunk két tereben s jól esett, hogy Devecsértől fogva ma ehettünk megint először tisztességes készlettel tartalmas és jóízű ebédet, melynek az a biztatás volt a legjobb fűszere, hogy míg itt maradtunk, ugyanez a konyha fogja szolgáltatni, még pedig ezentúl a déli órákban, élelmünk.

Mindjárt megérkezésünk első perceiben szétneztünk, hol és mi módon lehetne megmosdani. Legjobban szerettünk volna megfürdeni. Egy szép márcziusi napon lekoszítottak volt bennünket a budai várból a Császárfürdőbe, természetesen jól örködvé fölöttünk; ezt most szerettünk volna ismételni, de az első órákban erről szó sem lehetett, s így beértünk volna egy dézsa tiszta vízzel is, mert körülközöje mindenkinek volt. Hanem hát a porkolóknak annyit lötni-futni valója volt, hogy nem igen állhatott velünk szóba. Ebéd alatt azonban annál erősebben kezdünk sürgetni a szükséges vizet, lett is annyi eredménye, hogy mihelyt az asztalterítést leszedték, az asztalok ott maradván, egész kényelemmel végezhetjük a mosdást csoportosan egymásután. Bécs-Ujhelytől fogva most jutottunk mosdó vízhez először. — A horvát katonák szorgalmasan hordták ki a már felhasznált és be a még szükséges vizet. Ezzel rendben lévén, arról kezdtünk tanakodni, hogy az éjjel hol és min fogunk nyújtózkodni, mert, mint már említém, a szobák négy fala közt, midőn beléptünk, nem találtunk teljességgel semmit.

Kár volt azonban csak egy percig is aggódunk. Alig, hogy az ételes kosarakat s a mosdó kannákat és dézsákat elhordták, a folyosó és lépcső felől nagy cizelődést hallottunk, minek vagy egy óra múlva az lón az eredménye, hogy 25—28 szalmazsákot helyeztek el fejfel a falnak, lábball az ablakok felé fekvő üres terek, kettőkettőt szorosan egymás mellé, s az ilyen párok közt tenyérnyi hézagot hagyván nagyobb kényelem okáért. Minden szalmazsák fejéhez még egy szalmával töltött durva vászonhengert juttott párnának. Lehetett volna egy-egy darab hasábfá is. De ezzel azután a gondoskodás rólunk az napra ki volt merítve.

Május ötödike! Napoleon halálának napja. Mennyivel jobb volt hozzá képest e napon a mi sorsunk!

Mint hogy az étkezést már este felé végeztük, vaesorára nem gondolt senki, s mivel világító szereknek nem láttuk semmi nyomát, s törődöttünk, fúradtak voltunk, korán tértünk nyugalomra. A horvát őrség mélabús egyhangú danája, melyből csak annyit értettünk, hogy «Jellacsicsa bána», eleinte bosszantott ugyan, de csakhamar altatólag hatott.

De már első szenderünkben felriadtunk. Pataknyok jöttek látogatába. Csizmáink szolgáltak ellenök fegyverül, s gyufáink villámlasszerű fellobogása még jobban rájuk ijesztett. Veszedelem nem volt, s végre is diadalmasodtunk a betolakodottak felett.

II. Első vasárnapunk.

Voltak köztünk öregebbek és fiatalabbak, papok és világiak, de nem volt egy sem, kinek emlékében fel ne támadt volna annak a kellemes érzésnek utóregzése, melyet gyermekéveiben egykoron e szó: «vasárnap» szokott kelteni. Mindnyájan olyan korban nőttünk fel fel, mikor e szó: vasárnap, azt jelentette, hogy ma félórával tovább szabad aludni, ma tisztát váltunk,

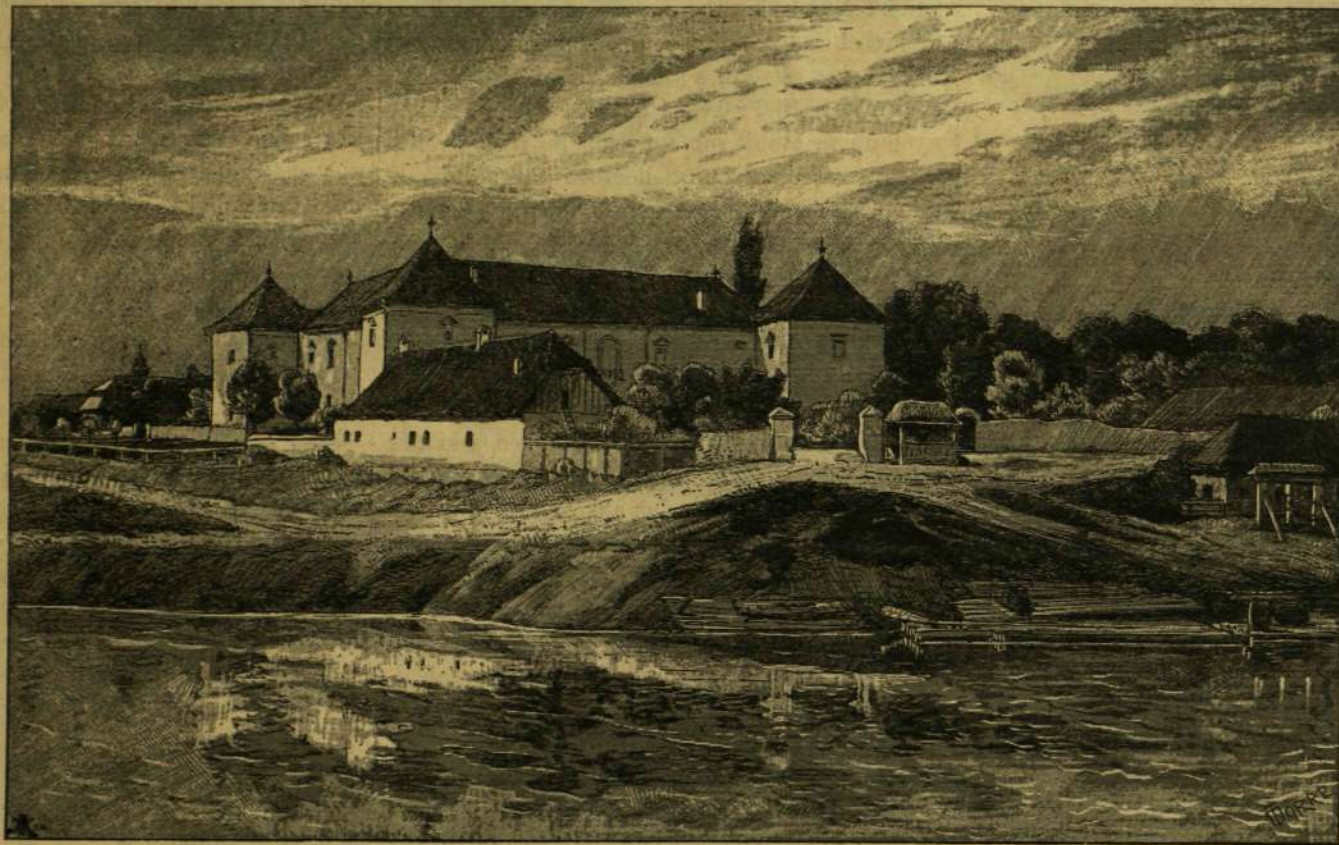
ma több kényelemmel lehet mosdani, fésülni, öltözködni, a reggelit elkölteni, mely ma talán kávéból vagy legalább tejből fog állani új sütetű kenyérral vagy zsemlyével, ma részt vehetünk jobb, szebb öltözetbe burkolva a délelőtti s délutáni istentiszteletben, jobb ebédben, rokonok látogatásában, kísérelhetünk a mezőre, vagy az erdőre is, este pedig társas játékok várnak ránk.

A laibachi vár csupasz falai közt nem volt kü-

juttatható volna belőle. Felső ruhánk sem javult a poros utakon, s a szánandó ökrös szeke-
rek, meg stájer gabonaszállító kocsi szalmakö-
tegein, vagy ide-oda csúszó gyalulatlan desz-
kám.

No de hoztak mindjárt reggel csebrekben mosdani való vizet és már ezt is, a mult na-
pok tapasztalataihoz mérve, kiváló jótétemény-
számba vettük. Kényünkre fűrésztöttük fejün-
ket, arcainkat és utoljára még a lábunk is

elköltséssel s az el nem maradható dohányzással s a hol annyian együtt vannak, egész önként elő-
álló tarkánál-tarkább társalgással lehet látni, a dél-
előtti órákat. Kimennünk nem lévén megengedve,
legalább szétnéztünk és igyekeztünk magunkat
az ismeretlen vidék részleteire nézve tájékozni.
Láttunk valamit a város magasabb épületeiből is,
egy-egy tornyot, egy-egy kéményt, egy-egy nyaraló-
felét a domboldalak egyikének vagy másikának
a csucsán. Hallottunk harangszót is, alkalmasint

A RADNÓTI KASTÉLY.

Dörre Tivadar rajza.

FOGARAS VÁRA A VADAS-KERT FELŐL.

Dörre Tivadar rajza.

A BÉKÉS GÁSPÁRRÓL SZÓLÓ KÖZLEMÉNYHEZ.

lönbség jó sokáig a hétköznapi és a vasárnap közt. Kivált első vasárnap a butortalan szobák-
ban minden hiányzott, a mi csak távolról is
emlékeztetett volna bennünket arra, hogy ma va-
sárnap van. Két heti utazásunk alatt oly körül-
mények között, a milyenek közt minket szállít-
ottak, alsó ruhánkat okvetetlen fel kellett volna
tisztával váltani; de nem mindenünk rendel-
kezett a kellő készlettel, s talán egyikünknek
sem volt annyi fehérneműje, hogy másnak is

jutott. Oh áldott hideg víz, de jól esett benned
bővelkednünk!

Egész kényelemmel láttunk hozzá testünk ápo-
lásához, ruházatunk kitatarozásához és kiporolásá-
hoz, kikéféhez, lábaink kifényesítéséhez; volt, ki meg is borotváltatta magát vagy kölesön-
kért borotvával maga vitte végbe a kényes mű-
tétet, szóval mindenképen rajta voltunk, hogy
némi vasárnapi szint öltünk magunkra. Ez-
zel, a reggelinek megszerzésével, elkészítésével és

istentiszteletre hívót, s elandalodtunk rajta.
Szembehunyva szabad volt képzelni, hogy szülő-
falunk harangja szól felénk.

Két tárgy volt a külvilágra szolgáló ablakaink
előtt némi távolságban, melyen mindig volt mit
néznünk. Az egyik a város déli oldalán elterülő
láp föld. Ezen koronkint egyes füstgomolyok ke-
letkeztek, melyek azonban a helyhez kötve ma-
radtak, nem terjeszkedtek s lángba sem csaptak
fel, csak bűzölögtek. A finomabb szaglászak leg-

alább, ha a szél a füst tájáról lengedezett, azt állí-
ták, érzik a füstnek a bűzét. A másik tárgy, me-
lyen egyre változó jeleneteket lehet látni, a
Laibachon át Trieszt felé vonuló országot egy
darabja volt, mely elég közel esett hozzánk, hogy
kivált a kocsiféleket jól megkülönböztethessük
egymástól, a társzereket a hintótól, a könnyű
sétakocsit a nehézkes uti bárkától. Jöttek, men-
tek, ki jó sebesen, ki lassan, néha csoportosan,
többnyire egyenként vagy többed magokkal.

dik egyformán s melyet ennélfogva nem lehet
megunni: néztük a felhőket, s szerencsénkre a
laibachi ég május elején még ritkán volt felhők
nélkül.

Megszóltak a távolból a vasárnapi istentisz-
teletre hívó harangok is, hol egyenként, hol egy-
másba olvadva.

Végre megérkezett a dél, és nem sok várako-
zás után meghozták az ennívalót. Ugyanaz a
katonai és női személyzet, mely tegnap, szolgál-

s jól esett a felszolgáló női személyzettől hallani,
hogy a városban általános az érdeklődés sorsunk
és személyeink iránt. Azt mondták, ha szabad
volna, tömegesen jönnének a városból minket
látogatni.

Gaál bácsi ebéd után beszédes lett; szavaira
csakhamar csoportosulni kezdtek körülötte a
társak, a mi azután annyi volt, mint fát rakni a
gyuladni kezdő lángra.

Azzal kezdte, hogy ma reggel, mikor leginkább

OROSZ KATONÁK FŐVEGVISELETE

I. Első Péter és Erzsébet. — II. Pál. — III. Katalin. — IV. Miklós. — V. Első Sándor. — VI. Második Sándor csárok alatt.

Néztük a madarak játékait, különösen sok volt
a csoportosan kerengő galamb, melyek órák-
hosszat röpködtek a város fölött és a vár körül,
majd szélesbedő, majd szűkebbre szoruló körök-
ben, mintha csak a mi kedvünkért csapongtak
volna jobbra-balra, majd el- majd ismét fel-
tűnve. Néha oly közel szállongának, hogy színeit
is meg lehetett különböztetni, ha véletlenül
rájok villant egy-egy napsugár.

És néztük azt a képet, mely soha sem ismétlő-

tatta be ma is az asztali készletet és az étele-
ket, de kevésbé elfogultan. Mindjárt első nap
meggyőződtek, úgy látszik, hogy nem vagyunk
kannibálok, de még pogányok sem, ma meg épen
úgy vették észre, hogy külsőnk is előnyösen vál-
tozott, s kérdésösökünkre kevésbé fukarok
voltak feleleteikkel. Az ebéd is jobban volt elke-
szítve s elég bő, úgy hogy valamennyinek jutott
s még maradt is.

Nem siettünk. Nem hívott s nem hajszolt senki

el volt merülve a szomorú helyzetünk fölötti
töprekedésbe, s az ablaknál állva belemélyedt a
nagy mindenség bámulatába, melyből ki vagyunk
rekesztve, hogy itt szűk négy fal közt epekedjünk
és fohászodjunk: egyszer csak megszólal füle
mellett egy csintalan hang s Virgil egyik versét
juttatja eszébe, és épen azt, mely első pillantra
inkább gúnynak tetszett, mert így szól: «O Meli-
boee Deus nobis hæc otia fecit». A vers értelme
az, hogy pásztorfarsa nem is kételkedik benne,

hogy az otiumot, melyben vannak, Meliboeus is ne tartsa Isten ajándékának. A latin versben az otium többes számban áll, s legalább huzamos otiumot jelent, csak az a baj, hogy az otium szót a magyar nyelvben nem tudjuk teljesen egyenértékű szóval visszaadni. A pásztor szájában egyébiránt e helyen az «otia» és a hozzá tartozó névmutatóval megtoldva, a «hae otia» kifejezést nem lehet másképen érteni, mint «szabad időnek», s ekkor értelme ez, hogy: «oh Meliboeus, Isten volt az, ki minket e szabad idővel ajándékozott meg».

«Mint mondtam», — folytató *Gaal* bácsi. — «első pillanatra gúnyt véltem kierezni a vers szavaiból, nem ugyan személyem ellen, hanem helyzetünkre, s már nyelvemen volt a visszatörles kezdete, hogy nem «Deus», nem az Isten, hanem «diabolus», az ördög juttatott e kénszerült tétlenségbe; de a milyen szokott lenni a gondolatok sebessége, a nyelvemen kész lenyeltem, s gondolkodóba estem. Hát hiszen nem lehet az ember oly hosszú ideig pap, a milyen soká az oltárt én szolgáltam, hogy ne jutna eszébe a kellő pillanatban a szentírás egyik-másik igéje, mely az adott helyzetre éppen illik, s így nekem is azonnal eszembe jutott a biblia szava, hogy hajunk szála sem eshetik le fejünkől Isten tudta nélkül, s reggel óta, ott álltomban az ablaknál, a mint észrevehettétek, szóltam és magamba melyvedve, addig ismétlettem magamban a «Deus nobis haecotia fecit» szavakat, míg tökéletesen el nem hittem magam is, hogy kár volna búslolni oly helyzetben, melybe csakugyan hozzájárulásunk nélkül jutottunk, s hogy miután változtatni rajta nincs hatalmunkban, nem tehetünk okosabbat, mint egyelőre belenyugodni sorsunkba, s belenyugodván azon lenni, hogy a tétlenség legnyomasztóbb terhét, a Vörösmarty által megénekelte *Unalmat* igyekezzünk tüntetve lehetőleg közös akarattal minél messzebbre kergetni magunktól.»

«Ime én kezdtem», — végzé szónoki állásba helyezkedve, — «én kezdtem, s mivel Csúzon lehetőleg más pap prédikált ma helyettem, én itt hirdetem az ígét, ámbar meglehet, hogy mikor titeket mulattatni akartalak, szándékom ellen épen untattalak.»

«Dehogy untattál, dehogy untattál!» — hangzott *Gaal* felé, minden oldalról, ki toldásképen hozzá tette: «No ha csakugyan igaz, hogy nem untattalak, csak azt az egyet hozom ajánlatba, hogy valamint én folytattam előttek, elnézéstekre számítva s azt ki is kérve, papi mesterségemet, úgy folytassa kiki közülünk a maga mesterségét vagy művészetét, mint a társasjátékok egyikében szokás, a mint épen lehet». Hangos helyeslés volt erre a válasz, s megindult a verseny a társak között arra nézve, hogy melyiköknek a mestersége olyan, hogy itt is folytathassa.

«Könnyű neked, Tádé barátom», jegyzé meg a kissé felvidült öreg *Szilágyi*, «folytatnod mesterségedet. Mindig hallottam, okos embernek könnyű prédikálni, de én, szegény gombkötő, mondd meg, ha tudod, mi módon folytathatnám én a mesterségemet, így, minden hozzávaló nélkül?»

Erre azután olyan vásár kerekedett, hogy külön se kellett. «Négy papunk van», mondá a libetbányai jegyző, három papi és egy református. Ilyen kis gyülekezethez elég. S ha ezek egymásután ilyen sikeresen fognak papolni, mint a legidősbik ma kezdte, isten igéjében legalább nem lesz hiány. — «Kivált ha mindig találkozik, a ki pogány költőből idézett egyik-másik versével gondolkodóba ejti papjainkat, mint ma történt», jegyzé meg Gyöngyösi Imre némi éllel, mely azonban nem talált viszonzásra, sokkal nagyobb lévén a vásár zajja, mintsem hogy egyes csipkedés megakaszthatta volna az általános versengést, mely a körül folyt, hogy melyikünk tudná

mesterségét itt is, és pedig nemcsak az unalom elűzésére folytatni, hanem még valóságos hasznára is a kis köztársaságnak, a melyben tetteleg éltünk.

«Mily szívesen főznék mindnyájunk számára, ha volna a mi hozzá kell», mondá *Foltényi*, a kitanult szakács. «Mily szívesen főznék jó sör», szól utána *Koppas*, a serfőző. «Az én mesterségemhez nem kellene épen nagyon sok», — mondá *Máté*, a cukrász, — «de hiába, ha az a nemcsak sincs meg, nem tudok dolgozni». «Csinálnék én takarékpárkát, nyársat és más szerszámokat», — vegyült a versenybe *Eisclé*, a lakatos, — «de semmiből és semmivel én sem tudok csinálni semmit».

«Az bizony baj», — szól erre *Rémai*, a színész. «Nekem sincs meg, a mi a szinpadi családás előidézésére szükséges volna, de azért én fölveszem a papokkal a versenyt. Nekik sincs templomjuk, szöszékök, papi ruhájuk, s ha ők tudnak papolni, én tudok szavalni.»

«A ti beszédek utóljára is csak beszéd», vág bele *Gelenczey* Pál, a sok tehetségű székely, ki Pesten laktában fel is használta a nagyváros művelődési eszközeit és alkalmait, s oda inti maga mellé *Török* Miklóst, a nemzeti színház kardalokát. «Jösztek csak ide, Miklós barátom, és zendits te valamelyikére ama száz száz dalnak, melyeket oly derekasan tudsz előadni.» S mikor Miklós oda állt ugyan, de kardalok léte nem igen mutatott kedvet társak nélkül csak magára énekelni, rá kezdte *Gelenczey* maga, s a *Benyosszky-féle* dalműből alig hallatott pár szót, a pestiek azonnal csatlakoztak s akkor *Török* Miklós is neki buzdult az éjég meg lévén törve, a sok dal közt észre sem vették, hogy esteledik. A mily lehangolt kedélyvel kezdtük az első vasárnapot a laibachi várban, oly szelidült bánattal nyugodtunk bele, hála a muzsáknak és a társulás művészetében páratlan magyar természetnek, nem óhajtott, nem keresett, nem érdemelt sorsunkba.

Jöttek a horvát katonák, s a falnak támasztott felgyürt szalmazsákokat kiterítették úgy mint tegnap este, s magunkra maradván lassan-lassan leheveredünk.

Világítás hiányában mit botorkáltunk volna a félhomályban, mely előbb-utóbb teljes sötétséggé volt válándó? Leheveredünk, de a társalgás még jó sokáig folyt, többnyire pipaszó mellett. Lakatos társunk mondta a legokosabbat. Az egyszerű és egyenes észjárású iparos egész stoikus bölcseséggel úgy találta, hogy az, a mi éjnek idején az életre legszükségesebb, az időjárás és irtámadások ellen védett vaczok, az Istennek hála, megvan. Jó éjszakát!

«S a patkányok?» — kérde a sörfőző. — «Kezemnél van a csizmam» — volt rá a válasz. — «Csak hád jöjjenek, ha mernek.»
S ime, nem jöttek!

A HÓDÍTÓ ROBUR.

VERNE GYULA REGÉNYE.

FORDITOTTA HUSZÁR IMRE

HETEDIK FEJEZET.

Melyben Prudent bácsi és Evans Phil még nem akarják magukat meggyőztetni.

Aztán a patkányra hajolva egy ideig gondolatokba merült.

— Robur mérnök, — mondá Prudent bácsi, a ki alig volt képes magát fékezni — eszünkbe se jutott olyan kérdéseket intézni magunkhoz, a melyeneket ön gondolni látszik. Ellenben ön-höz fogunk egy kérdést intézni és számolunk rá, hogy feleletet kapunk.

— Halljuk.
— Milyen jognál fogva támadott ön meg bennünket Philadelphianban, a Fairmont Parkban?

Milyen jognál fogva zárattott ön be minket ebbe a fülkébe? Milyen jognál fogva visz ön minket magával, akarattunk ellenére ezen a röpülő gépen?

— És önök, ballonista uraim, — viszonzá Robur, — milyen jognál fogva inzultáltát, hurrogattak le és fenyegettek engem klubjokban annyira, hogy még most is csodálkozom rajta, hogy élve jutottam ki omét?

— Ellenkérdéssel nem lehet a feleletet elütni, — mondá Evans Phil, — és én is ismétlem, milyen jognál fogva?

— Ön tudni akarja?
— Mindenesetre.
— Nos hát: az erősebbik jognál fogva.
— Ez czinismus!
— De valóság.

— És most azt kérdezem, mérnök polgártárs, — kérde Prudent bácsi, a kiből végre kitört a düh, — azt kérdezem, meddig szándékozik ön ezt a jogot gyakorolni?

— Hogyan intézhetnek önök hozzám ilyen kérdést, uraim, — felelé Robur gúnyosan, — holott csak le kell hajolniok, hogy olyan látványt élvezhessenek, a melynek nincs párja az egész világon!

Az *Albatros* ekkor az Ontario tó óriási viztükre felett lebegett, miután maga mögött hagyta azt a vidéket, a melyet Cooper oly költőileg énekelt meg. Majde tágas medence déli partjaitól ama híres folyam felé irányozta útját, mely beleye ontja az Erie tó vizeit, miután azokat megtörte zuhatagain.

Egy percig hatalmas moraj, a vihar zugásához hasonló emelkedett fel a léghajóig. A légkör érezhetően meghűvösült, mintha nedves köd áradt volna szét a levegőben.

Alant patkó-alakban zuhantak alá a víztömegek, óriási hig kristály-olvadéknak tűnt fel ez a napsugarak megtörése által előidézett ezer szivárvány közepette. Felségs látvány volt.

A zuhatagok előtt egy kifeszített sodronyhoz hasonló átjáró kötötte össze a folyam két partját egymással. Három angol mérföldnyivel fölébb egy lánczíd látszott, a melyen épen egy vonat robogott át a kanadai partról az amerikai partra.

— A Niagara zuhatagai! — kiáltá Evans Phil. E kiáltás akarata ellenére lebbent el az ajkairól, mialatt Prudent bácsi minden erejét megfeszítette, hogy semmit se csodáljon a csodákból. A következő perczben az *Albatros* áthaladt a folyamon, a mely az Egyesült-Államoktól elválasztja a kanadai gyarmattól és tovább röpült Éjszak-Amerika tágas síkságai felett.

NYOLCZADIK FEJEZET.

Melyben az olvasó látni fogja, hogy Robur elszáuja magát felélni a hozzá intézett fontos kérdésre.

Prudent bácsi és Evans Phil a hátulsó rekesz egyik fülkéjében pompás ágyakat, elégséges féhéreműt s egyéb ruhákat, köpenyeket és úti pokróczokat találtak. Egy postahajón se követelhetek volna nagyobb kényelmet. Ha nem aludtak nagyon jól, ezt csak annak lehet tulajdonítani, hogy nem akartak aludni, vagy legalább is hogy nagyon alapos nyugtalanság okozta álmatlanságukat. Milyen kalandba keveredtek? Milyen kalandok vártak még ezután rájuk? Hogyan fog végződni ez a dolog és voltaképen miféle szándékaik vannak Roburnak? Mindez elég anyagot nyújtott a töprenzésre.

Frycollint az előreszen levő rekesz egyik fülkéjében szállásolták el, a szakács fülkéje tözszomszédságában. Ez a szomszédság nagyon kedvere való volt. Frycollin szeretett társalogni a nagyokkal és hatalmasokkal. De mikor végre elaludt, folytonos lezuhanásokról álmodott, a melyek álmat szünet nélkül boszorkánynyomássá változtatták át.

Pedig semmi se volt nyugalmasabb emnél az éjjeli utazásnál, oly légkörben, a melynek áramlatai estefelé lecsöndesültek. A csavarok zörgésén kívül alig hallatszott egyéb nesz a magasságban, csupán néha-néha egy-egy vasuti mozdony éles füttyje vagy a házi állatok vonítása és bögése. Ezek a földi lények ösztönzerűleg érezték a röpülő gépet elhaladni a fejeik felett és rémületükben felordítottak.

Másnap, június 14-én reggel öt órakor Prudent bácsi és Evans Phil a léghajó fedelzetén sétáltak. Tegnap óta semmi se változott. Az óra hájój elején és a kormányos a háj hátulján állt.

Mire való volt az óra? Talán félni lehetett az összeütközéstől valamely hasonló készülékel? Nyilván nem volt ok ilyesmitől félni. Robur még nem talált utánozóra. A mi pedig azt illeti, hogy a légkörben lebegő valamely leggömbbel találkozhattak volna, az az eshetőség annyira valószínűtlen volt, hogy érdemes se lett volna számításba venni. Egyébiránt az ilyen találkozást csak a leggömb bánta volna meg, mert okvetlenül ismétlődött volna a cserépfazék és a vasfazék összeütközésének meseje. Az *Albatrosnak* nem volt miért félnie ilyen eseménytől.

De végre is történéhet-e összeütközés? Történéhetett. Nem tartozott a lehetetlenségek közé, hogy a léghajó a parthoz ütődjék, mint akármely közönséges hajó, ha valamely hegy, a melyet meg nem kerülhetett, vagy a mely fölé nem emelkedhetett, hirtelen az útjába akad. Ezek voltak a lég szirtjei, a melyeket ép úgy el kellett kerülnie, mint a hajó elkerülni a tengerből kiemelkedő szirtket.

Igaz, hogy a mérnök kijelölte az irányt, mint a hajóskapitányok szokták tenni, számításba vévén a hegyes vidék legmagasabb ormaist is felülmúló kellő magasságot. De miután a léghajó nagyon hegyes területek felé vette az útját, mégis szükséges volt az elővigyázat azon esetre, ha a készülék netalan valamennyire eltért volna a kitűzött iránytól.

Prudent bácsi és Evans Phil az alattuk elmaradó vidéket vizsgálván, egy nagy tavat vettek észre, a melynek végső déli pontjához közeledett az *Albatros*. Ebből azt következtették, hogy a léghajó a múlt éjjel végig ment az Erie-tó felett egész hosszában és miután egyenesebben haladt nyugat felé, mint tegnap, emneffogva a Michigan tó végehez kellett érkeznie.

— Nincs kétség. Evans Phil! Ama látzetöcsoport a láthatáron nem más, mint Chicago.

— Nem esélodott. Csakugyan ama város volt, a melyben tizenhét vasutvonal összpontosul, a nyugati királynéja; e roppant nagy raktár, a melyben az Indiana, az Ohio, a Wisconsin, a Missouri, szóval az Egyesült-Államok nyugati részét képező összes tartományok terményei vannak felhalmozva.

Prudent bácsi fel levén fegyverezve egy kitűnő meszelatóval, a melyet a fülkéjében talált, könnyen megismerte a város kiválóbb épületeit. Kollegája megmutatta neki a templomokat, a középületeket, a számos «elevatort» vagyis mechanikus magtárt, az óriási Sherman-szállodát, a mely egy nagy koczkhöz hasonlít és a melynek ablakai száz meg száz pontot jeleznek a koczka mindegyik oldalán.

— Miután ez Chicago, — mondá Prudent bácsi, — ez annak a jele, hogy messzebb haladtunk nyugat felé, mintsem kellett volna, hogy visszatérhessünk kiindulási pontunkra.

Csakugyan az *Albatros* egyenes irányban el-távozott Pensylvania fővárosától.

De ha Prudent bácsi mindjárt kénszeríteni is akarta volna Roburt hogy visszazállítsa őket kelet felé, e pillanatban nem teheté volna. Ma reggel úgy látszott, hogy a mérnök, már akár valamely munkával volt elfoglalva, akár pedig aludt — nem nagyon siet elhagyni a szobáját. A két kollega tehát nyitlan volt a reggelhez ülni, a nélkül, hogy Roburt láthatták volna.

A léghajó gyorsasága nem változott a megelőző nap óta. Miután a szél kelet felől fújt, ez a sebesség nem volt kellemetlen és a hőmérséklet is el lehetett tűrni, minthogy a hőmérő csak minden százhatvan méternyi magasságnál száll alább egy-egy fokkal. Prudent bácsi és Evans Phil, a mérnököt várva, élénk beszélgetés közt sétálgattak a csavarok alatt, a melyek e pillanatban oly gyorsan forogtak, hogy szárnyaik egy felig átlátszó korongot képeztek.

Nem egészen harmadfél órába került az átkelés az Illinois állam éjszaki részén. Elhaladtak a «folyamok apja», a Mississippi felett, a melynek két emeletes gözhajói nem látszóttak nagyobbaknak egyszerű csónakoknál. Majd Jova felé jutott az *Albatros*, miután az utasok deléltől tizenegy óra tájban megpillantották Jova-célt.

E vidéket delről éjszaka-kelet felé részben néhány domblánc vágta át, melyeknek közepes magasságunknál fogva azonban a léghajónak nem kellett fölébb emelkednie. Különbben aombok is nemcsak a eltűntek és helyet engedtek a Jova állam tágas síkságainak, a melyek e tartomány egész nyugati részét és a Nebreskát is elfoglalják és óriási prairie alakjában a Sziklás hegyység (Rocky Mountain) tövéig terjednek. A síkságot a

ÓRIÁSI HIG KRISTÁLY-OLVADÉKNAK TŰNT FEL.

Missouri számos mellék- és másod-mellékfolyója hasítja át, a melyeknek partjain a városok és faluk annál ritkábban tűntek fel, minél gyorsabban közeledett az *Albatros* a Far West — a «távoli nyugat» felé.

E napon semmi különös se történt. Prudent bácsi és Evans Phil teljesen magukra maradtak. Alig látták még Frycollint is, a ki a léghajó elő részén feküdt és behunyta a szemeit, hogy ne lásson semmit. Pedig nem szédült, mint az ember hihette volna. Jelzőpontok hiányában a szé- dülés nem is nyilatkozhatott volna úgy, mint valamely magas épület tetején nyilatkozik. A mélység nem vonzza az embert egy léggömb kosarában vagy egy léghajó fedelzetén, vagyis inkább a léghajók és léggömbök alatt látszólag nem támad mélység, hanem a láthatár emelkedik fel és veszi körül minden oldalról a légi készüléket.

Delután két órakor az *Albatros* Omaha felett haladt el, a Nebraska állam határán. Omahacity valóságos kiinduló pontja a Pacific-vasutnak, e haterz kilométernyi hosszúságu sínyomálnak, a mely New-Yorkot San-Franciskoval egybeköti. Egy pillanatra látni lehetett a Missouri sárgás vizeit, majd a várost fából és téglából épült házaival, mely e termékeny síkság közepette olyan, mint egy boglár a vasból készült óvon, a mely Éjszak-Amerika derekát átszorítja. Kétségtelen, hogy mialatt az utasok e részleteket szemügyre vették, Omaha lakosai is megpillantották a sajtyszerű készüléket. De a feletti meglepetésük, hogy az *Albatros* a levegőben lebegni látták, nem lehetett nagyobb Prudent bácsi és Evans Phil meglepetésénél a felett, hogy ők is az *Albatros* fedelzetén voltak.

Az Egyesült-Államok hírlapjai mindenesetre meg fogják említeni e tény, mely megezőfolhatlanul megfajtá azt a meglepő tüneményt, a melylyel bizonyos idő óta az egész világ foglalkozott.

Egy óra múlva az *Albatros* Omaha felett is áthaladt. Ekkor kétségtelemné lett, hogy kelet felé kanyarodik és eltér a Platte-Rivertől, melynek völgyén a Pacific-vasut végighúzódik. Ez a körülmény sehogy se nyerte meg Prudent bácsi és Evans Phil tetszését.

— E szerint háf csakugyan komolyan látszik az a képtelen terv, hogy elvigyen bennünket az ellenlbasakhoz, — mondá az egyik.

— És pedig akarattunk ellenére! viszonzá a másik. — Ah! vigyázzon magára és a Robur. Én nem vagyok az az ember, a kivel paczkázni lehet!

— De én sem! — mondá Evans Phil, — kérem,

kövesse a tanácsomat Prudent bácsi és igyekezzék magát mérsékelni, — Hogy mérsékeljem magamat!...

— Igen és tartsa vissza haragját addig a pillanatig, a mikor czélszerű lesz, hogy kitörjön.

Öt óra tájban az *Albatros*, miután elhaladt a fenyegekkel és czedrusfenyőkkel borított Fekete Hegyek felett, végig röpült azon a területen, a melyet jogosan neveztek el a Nebraska állam «gonosz földjének». Sárgás színű halmok egész chaosa ez, közbe-közbe hegy-darabokkal, a melyeket mintha a földre leejtettek s melyek esés közben összetörték volna. A szikladarabok távolról rendkívül fantasztikus alakoknak látszóttak. Itt-ott valóságos középkori városokat ábrázoltak körfalakkal, tornyokkal, palotákkal. Voltaképen azonban a «gonosz földek» nem egyebek óriási esont-halmaznál, a hol millió és millió számra fehérlenek a vízőlön előtti állatok, söt, mint-mondják, emberek esontjai is. Ezeket az őslényeket a történelem előtti korszak valamely ismeretlen katalizmájára sodorhatta ide.

Este túl voltak a Platte-River völgyén. Ittmár a síkság terült el a láthatárig, a mely rendkívül tágas volt, mert az *Albatros* nagyon magasan járt.

Ejjel nem a mozdonyok és a gözhajók éles füttye háborgatta a csillagos égbolt csöndességét. Hosszszura nyújtott bögés hatolt fel kora- ronkint a léghajóig, a mely akkor kissé lejjebb bocsátkozott.

Vadbivaly-csordák voltak, a melyek patakot és legelőt keresve barangoltak.

És mikor elhallgattak, a fű susogása lábaik alatt közelgő őrízhez hasonló zugást idézett elő, a mely nagyon különbözött a csavarok folytonosan rezgő zörejétől.

Koronkint egy-egy farkas üvöltése, egy-egy róka vagy vadmacska ordítása vagy prairie-kutya (coyote) ugatása hallatszott.

A tiszta éjjeli légben a menta, a zsálya, az üröm és a fenők átható illata áradt szét. Végre, hogy a földről felhalható hangok közül egyet se hagyjunk említetlenül, még egy üvöltést hallatszott, de ez már a «rézbőrűek» volt, a melyet egy nyugot-amerikai «pionner» nem téveszthetne össze a vadállatok hangjával.

(Folyt. köv.)

BÁLI JELMEZEK.

Az a szokás, hogy a téli mulatságokat tavaszig húzzuk ki s barbár kezekkel lerontunk a naptári határokat — angol eredetű. Elhunyt már az idő nálunk is, mikor az egyház által kiszabott bójt véget vetett az időnyeknek s kioltotta a felgyújtott csillárokat. Ma beletánczolnak a május kellő közepébe söt, minthogy az utazások csak júliusban veszik kezdetüket, néhol még júniusban is tánczolnak. A különbség csak az, hogy júniusban még, négy héttel később pedig már januusnak. Igaz, hogy ez a farsangi kedvnek csak másodvirágzása és távolról sem éri fel az elsőnek költői baját, eredeti frissességét.

De a mit a későbbi hónapok nem tudnak visszahozni, az az álarcos és jelmezbalok regényes tarkabarkasága, melyet csak a husz éves szív tud igazán méltányolni, a ki tudja, hogy mindama sok fürkésző és kereső szemek között ott vannak — az *örvi* is. És itt tegyük egy kis különbséget az álarcos és jelmezbalok közt. Mert álarcos bálban még ma is megfordulhatunk néha-néha, de a jelmez bált — fájdalom — ma már csak alig ismerjük. Lehet, hogy ez bizonyos határig a szük idők parancsolta takarékosággal is összefügg, de felő, hogy a megfogvatkozott műfűzeknek is van része benne.

Megfelelő jelmeznek kiválasztása semmiesetre sem könnyű dolog. Charles Blanc, a franciaia tolette-aesthetikus, épen a jelmez-öltözeteknél fektet nagy súlyt az őnismeretre. Egy történeti jelmez, a minőt La Vallière, Sévigné vagy Gabrielle viselt, csak imponáló alaknál és nemes

vonásoknál juthat teljesen érvényre. Mozgékony, pikáns, élénk arczokhoz ellenben inkább az úgynevezett genre-jelmez talál, minő a dévaj Pierrette örök mosolygó ábrázolása, s a költészet és képzőművészet ama szeszélyes alakjai, melyeknek bölcsője a modern operettek világa.

Ép ezért minden évnek megvan a maga adaléka a jelmez-öltöztek választékához. A *Czigánybáró* és a *Mikadó*, Saffi és Jum-Jum, *Madame Angot* Clairette-je s a *Falu Rossza* Finum Rózsija, hány kedves toilette-tel gazdagíthatják a farsang bohóságait! E mellett sugár természetű

rágban, esattos cipőkben, selymharianyában és allonge-parokával. Hajpor és czopf minden korra és nemzetre nézve egyaránt helyén valónak tekintett. Phädra és Kleopatra is így jelentek meg. Csak Talma kezdett eziránt helyesebb érzéket terjeszteni a francia színpadon s utána Brühl gróf volt, ki a jelmezant tudományos szempontból fogva fel, a berlini színházat e részben mintantézté emelte.

Nem könnyű feladat tehát a történeti jelmezek kiállítása, melyekből képeink közölnek ezuttal néhányat. A francia forradalmat követő

s a hosszú pánczélderék nyakánál és csipőjénél hasonló prémmel. A *castiliai Blanka* ismét különböző változatot mutat.

EGYVELEG.

* A bőrtárczák már teljesen kimentek a divatból Párisban; izlésteleneknek tartják, bármily szépen vannak díszítve. E helyett selyemtárczákat hordanak arany- vagy ezüstszímmel s a tulajdonos czimerével.
* A perzsa sah magánvagyonát 50—60 millió frtna becsülik, mely nagybárá gyémántokból áll. Az óri-

DIRECTORIUM-STYLÜ JELMEZ.

ERZSÉBET-KORI VISELET.

MIKSA-KORI VISELET.

STUART-JELMEZ.

WATTEAU-JELMEZ.

ROSAMUNDA.

TÖRTÉNETI JELMEZEK.

odaliszok, régi meissenai porcellánokról másolt barokk pásztorfigurák, néprajzi és divattörténeti tanulmányok is mind, mind hálás tárgyul kínálkoznak a báli jelmezek összeállításához.

A történeti jelmezek tekintetében csak újabb korban foglalt helyet tudományosabb felfogás. A XVIII. század színpadjai még a lehető legigazságtalanabban vétkeztek ellene. Egyes ruhadarabok által igyekeztek megközelíteni az idegen népek és mult idők kosztümjeit, de fontosabb tanulmányok e téren alig történtek. Garrick Hamletet és Macbethet még fekete bársonyruhában játszta, Baron pedig az ókor hőseit rövid nad-

Directorium-stylü jelmez leginkább csikos selyem-szoknyából áll, kettős elejű zöld felsőruha fölött két sor ezüst-gombbal, mely a csipőig jön. A Shakspeare idejéből Erzsébet-kori jelmezekben a földig érő szoknya a derékul egybe simul, s szegélyzete gyakran drágakövekkel ékes. Van Dyck képei szolgálhatnak legjobb vezérfontalul az I. Károly angol király korabeli kosztümökhöz. XIV. Lajos korabeli Watteau-jelmezek is folyvást kedveltek s ezeknél a zsákzerű hát a legszembeszökőbb vonás, melyekben a bölgyek annyira kecsesül járták a minet. Szép középkori jelmez a navarrai *Berengaria* is, hermelin-szegélyvel,

ási vagyon onnan ered, hogy a sah az ország jóvedelmével tetszése szerint rendelkezik.

* Az öngyilkosságok száma az utolsó öt év alatt jelentékenyen szaporodott Európában, de különösen Franciaországban. A hirhadt Anglia e tekintetben sokkal szerencsésebb. Egy millió lakosra itt csak 74 öngyilkos esik, Franciaországban 216. Franciaország után Németország következik, de még a mi monarchiánkban is kétszer annyi az öngyilkosok száma, mint Angliában. Olasz- és Oroszország szerencsésebbek.

* A legdrágább utazás hajón San-Franciskótól Yokohamáig van, ára mintegy 500 forint.

A DUNA FORRÁSA.

Európának kétségkívül legnevezetesebb folyója a Duna. A sokkal nagyobb Volga ma még tényleg jóformán Ázsiához tartozik s az egykor sokkal többet emlegetett Tiberis ma már csak a történelemé. A 2800 kilométer hosszú folyásu hatalmas folyó, mely nemcsak Közép-Európának fővizere, de melynek a szárazföldi Európa művelt részének nagyobb fele is a területéhez tartozik, s a melynek partján folyt le közel két évezred annyi sok nagy eseménye s még ma is koralata körül főrög a világtörténelem egyik legfontosabb kérdése: ez a hatalmas folyó, mint képünkön látható, egy kised forrásból ered, melyet ma kegyeletes gonddal ápolnak és díszítenek fel.

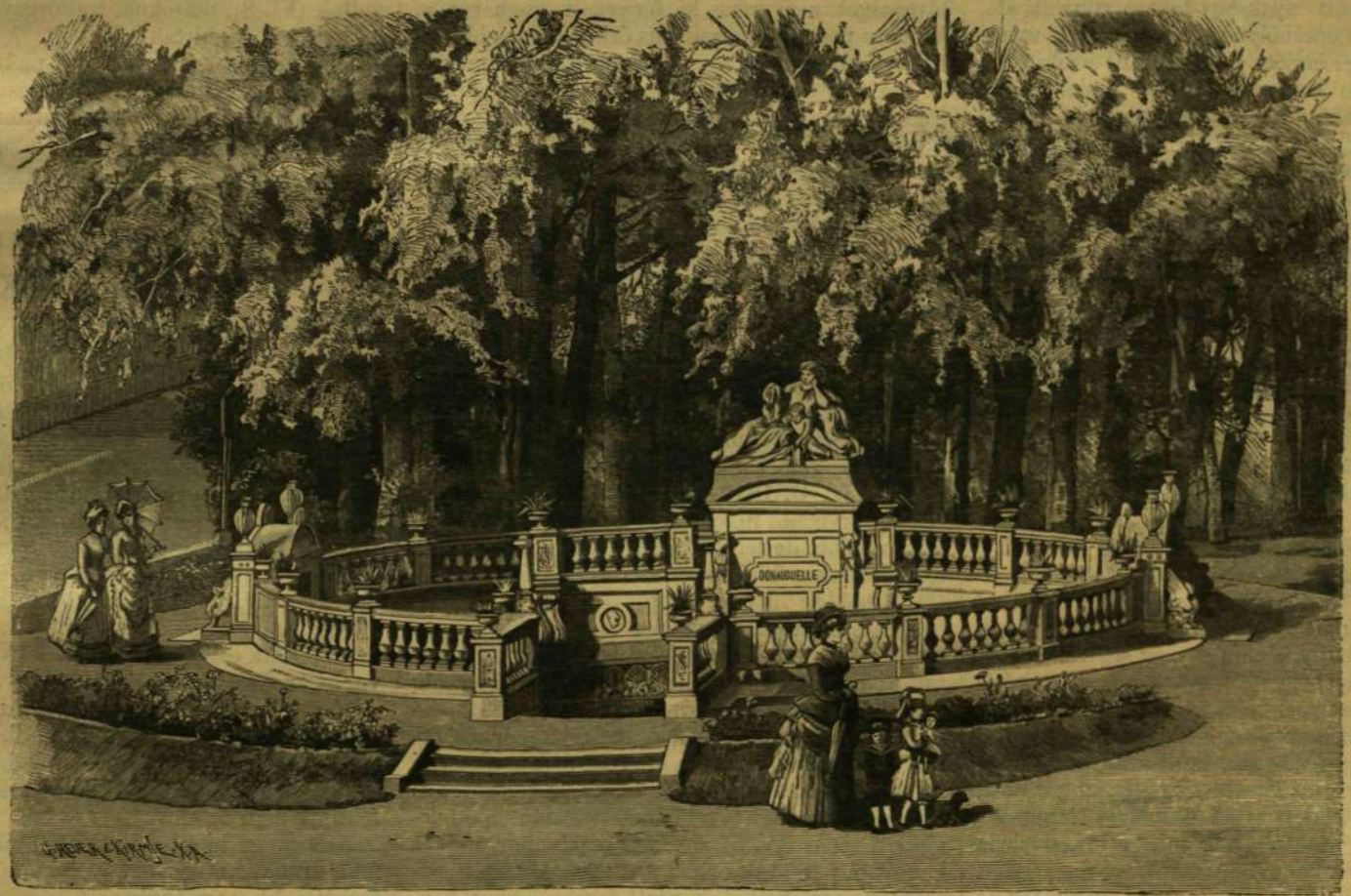
Donau-Eschingen városa, a hol e forrás van, Ulmtól mintegy 10 mérföldre a Fekete-erdőben fekszik Baden nagyhercegségben. Igen régi hely, hol már a rómaiaknak is volt gyarmatuk. Később a Fürstenberg hercegségnek lett székhelye. A jelenlegi Fürstenberg hercegek kastélyának parkjában van a nevezetes forrás. Maga a kastély is, a XV. századig a Habsburgok birtoka, figyelemreméltó irodalmi és művészeti kincseiről. A forrást csinos kökerítés védi, a rendkívül tiszta viz elötünté után egy darabig föld alatt halad tovább, s mint ezt kiszámították — az innen

hasznító rajza. Visszatükrözötti az azóta lefolyt időt és magán hordja a megfelelő kor izlését.

Az XVII. század utolsó éveivel a katonai osztály, ép úgy, mint Oroszország egész élete, nagy reformokon ment keresztül, mert csaknem minden téren új szervezetet nyert. Gyökeresen átváltozott az orosz katonaságnak nemcsak szervezete, de külalakja is. Az 1700-ik év második felében, a Narvánál történt első szerencsétlen ütközet előtt a Preobrazsenszki gyalog-ezred katonái három-szögletes kalapot viseltek (I. 1.). Az előjárók, vagyis a tiszték, mint zászlótartó, alhadnagy, hadnagy, főhadnagy, kapitány és mások, ugyanazon szabású és színű öltözetet viseltek, mint az alsóbb rangúak, megkülönböztetésül csupán egyes díszek szolgálták és az, hogy dísz-kivonulásoknál rizsposos ilhajat viseltek, mely akkor egész Európában általános divat volt. A főlebbvalók és általában az idősebbek parancsaira az ifjabbak levették kalapjaikat és bal hónuk alá szorították. A gránátos öltözékek teljesen ugyanolyanok voltak, mint a gyalogosé, csak hogy kalap helyett fekete bőr-sipkát viselt; ez állott gömbölyű kalapbuból, fölfelé emelt homlok-szorítóval és félkör nyakfedővel, elől rézlemezéből, a mint ez rajzunkon is látható, a mely Erzsébet korából egy gyalog-ezredbeli gránátost mutat be (I. 2.). A gyalogosok sipkái alacsonyabbak voltak

lelőgő tetővel bíró fekete kalpagot vagy csaköt viseltek, olyan formát, a milynt nemrégiben a kozákok öltözékek általában véve előgő szép volt. Hajukat a huszárok nem rizsposozták és nem göndörítették csokorba, de fülkénél hosszúra növesztett pödört hajfürtök függtek alá (I. 4.). Az ezredek a kalpagtető színei szerint, mint: cseresnye-vörös, buzavirág-kék, piros, szürke stb. különböztették meg egymástól. A pandur-ezredek szőrből vert, fekete színű, a huszárok csakóihoz hasonló, csak hogy kissé magasabb és felül keskenyebb, de lefentü nélküli kalpagot viseltek. Erzsébet Petrovna uralkodása vége felé a fejviselésben jelentékeny változások történtek. A testőrgánátosoknál a kalpag fekete bőrsipkává alakítottatott át, megfelelően a fentebb leírtakhoz (III. 11.). A sipka fej-tányérjának felső csúcsára kis rézeső volt erősítve, melybe díszkivonulások alkalmával a tisztéknél tiszta fehér, a legénységénél pedig piros strucz-tollforgó illesztetett. A dobosok, kúrtosok és zenészek forgóinak széle piros, belseje pedig zöld volt. E sipkák igen izlésesek voltak s úgy mutatnak, mintha tisztán tollból lettek volna előállítva.

III. Péter, ki nagy tisztelője volt Nagy Frigyes porosz királynak, annak minden katonai intézkedését az orosz hadseregére törekedett alkalmazni, a mi rövid uralkodása alatt csakugyan

A DUNA FORRÁSA DONAU-ESCHINGENBEN.

elindult esep körülbelül 330 nap mulva ér el a Fekete-tengerbe.

A kegyelet és szokás az úri park e forrását jelöli ki Európa és Magyarország leghatalmasabb folyama bölcsőjének, tényleg azonban az innen eredő víz egy sokkal nagyobb patakba ömlik Pforen nevű falunál s így e patak, mely ismét a Breg és Brigach hegyi csermelyek összeömléséből ered, a Duna valódi forrásai közé számítható. A háromféle víz összeömlése egy moocsáros sikon történik, mely hajdan tó volt s melynek kifolyása a mi Dunánk.

Alkalmilag megemlítjük, hogy az ókor nagy részében a Dunából csak az alsó részt ismerték, melyet a Vaskaputól a tengerig terjedő folyásában Isternek neveztek. A felső részt Julius Caesar említi először s ő használja legelőször a «Danuvius» nevet, mikor a dákokról szól; de e név csakhamar igen ismeretessé lett s külön istenség nevévé tétetvén, Rómában tisztelet tárgyat képezte.

KATONAI FŐVEGVISELET NAGY PÉTER-TŐL A LEGUJABB KORIG.

Nagyon eredeti képet nyújt a különféle uralkodók alatt — I. Pétertől fogva a legújabb korig — szolgált orosz katonaság fővegviseletének össze-

a gránátosok sipkájánál és szintén réz-homlok-szorítóval bírtak (I. 3.). A homlok-szorító közepén kettejű sasos rézlemez volt díszítve. Ily alakban a sipkák csak díszkivonulásoknál használtattak, hadjáratok idején pedig fekete viaszvaszon borítékba huzzattak. A gyalogság öltözetének szabása teljesen megegyezett a testőrség öltözetének szabásával. A henger alakú és fölfelé mindinkább szűkebbé váló kalpagok 1720-ig leginkább a tábori katonaságnál voltak használatban; e kalpagok különféle színűek voltak. A pandur gyalog-ezredek fejviselete a szemernyő nélküli sipka volt (I. 5.). A többi fegyvernembeli katonaság fejviselete csekély változással hasonló a fentebb leírtakhoz.

I. Katalin uralkodása alatt a katonaság öltözetében és fegyverzeti felszereléseiben semmi különös változtatás sem történt. Az egyenruházat egyik uralkodásról a másikra ment át és csekély változtatással megegyezett az előbbivel.

Erzsébet Petrovna alatt a hadsereg jelentékenyen szaporítottatott, és átalakítottatott. A fejviseletek szintén változtak. Ez uralkodó alatt vétetett át Ausztriától a huszárság öltözete és fegyverzeti felszerelése. 1763-ig a huszárság nem tekintett rendszeres katonaságnak, dacára, hogy az egyenruha meg volt számára állapítva; de a beszerzési teher az ő saját vállaira nehezedett. Fejükön a huszárok oldalra vagy hátra

sikerült is neki. Az előbbi katonai rendeletek porosz rendeletekkel és szabályzatokkal cseréltek föl; az öltözetek porosz szabás szerint készítették, sőt még a büntetéseket is porosz rendszer szerint hajtatta végre. Egyes nevezetesebb öltözékek még sem szenvedtek valami különös változást. A süvegek az előbbieneknél kissé hosszabb alakban készítették, karimáik a gombok színének megfelelő színű szalaggal szegélyeztettek és nagyobb díszítésül még három rojtjal is elláttattak (III. 6.). A gránátosok süvegei az előbbienektől csak díszben és címerekben különböztek. A lovasság egészen a régi maradt. Igen érdekesek valának 1762-ben a dobosok, kik rendszeren arabokból választattak. Ezek kékszíni tetővel bíró fehér turbánt viseltek, mely arany paszománttal volt szegélyezve és fehér, kék és piros strucz-tollal díszítve.

II. Katalin uralkodásának első napjaiban meggyőződött annak szükségéről, hogy a hosszasan tartott háborúk folytán igen elzüllött állapotba jutott hadseregét szervezni kell. A III. Péter által alapított dísz-század és lovas-gárda helyett törzskart és vadász-csapatot stb. alapított; különösen sok újítás történt II. Katalin uralkodásának végső időszakában, vagyis a török elleni második hadjáratról kezdve haláláig, 1787—1796-ig. Az öltözeti és fegyverzeti felszerelés az orosz katonaságnál, a III. Péter halálától

egészségi bizottsága a gr. Eszterházy Miklós és Feszty Adolf építész által benyújtott tervet, mely szerint a tatai forrásvíz használatáért Budapestben ivóvízzel, nem pórtolja, mert a víz nem lenne elég hűvös és ke-

menyessége következtében emésztési zavarokat okozna. A tanács így meglehetősen zavarban van, hogy a két ellenkező vélemény közül melyik felé hajoljon. Most még a városi főmérnök véleményét óhajtja meghallgatni.

Üveggyár a fővárosban. Siemens híres külföldi gyáros, kinek nevét a világítás és fűtés terén tett találmányai általánosan ismerették Budapest nagy üveggyárát akar állítani. A fővárosi hatóságtól telket kért e célra, s a tanács javasolni is fogja a közgyűlésnek, hogy 24,309 négyzetméter telket adjanak át a ferencvárosi vasúti állomás mögött.

A kolozsvári egyetem hallgatóinak száma év-ről évre növekszik. A mostani félévre 535 hallgató iratkozott be. Ebből esik 254 a jogi, 126 az orvosi, 52 a bölcsészeti, 23 a természettudományi szakba; van ezenkívül 44 gyógyszerész, stb.

Gvadányi háza. A «Pelesik notárius,» Rontó Pál írójának, Gvadányi József lovas generálisnak emlékeztét megüli Szakoleza városa, hol a régi jeles író élete utolsó szakaszát töltötte. Egykori lakás- emlékkövel jelölik meg. Az ünnepélyt okt. havára tervezik.

Nyugalomba vonult színészek. Április hó 1-én a nemzeti színház és az opera régi tagjai közül többen mennek nyugdíjba. Így a nemzeti színházról meg- válnak: **Fekete Miklós** és **Komáromy Alajos**, az operától pedig **Közégyi Károly**, **Pauli Rikárd** és **Campilli Frigyes** balletmester. Ezek között legtovább szolgálta a színházat Közégyi Károly, a ki 1843. év február havában lépett föl először az «Alvajáró» ope- rában, mint Rudolf s Molnár Leopoldinnal vette első színpadi kísérletét. Azóta folytonosan tagja volt az intézetnek, tehát ez év február havában tölti be színpadi működésének 45-ik évét.

Leégett színház. Február 16—17-ike közti éjjel *Laibachban* a színház kigyúlt és porrá égett. A tüzet reggeli fél kettőkor vették észre. A színház belseje akkor már lángban állt. A szomszédos épületeket csak nagy nehezen sikerült megmenteni. Gogola színház- mester családját létrán hozták le a második emeleten levő lakásból. A tüzvést megelőző estén a «Patinica» című operettet adták és valószínű, hogy a tüzet a pisztolylövés közben elpattant szikrák okozták. A ru- határ egészen elpusztult. A színház, melyet most Schulz igazgató bérelt ki, 85,000 frtra volt biztosítva. A könyvtárban is nagy kárt tett a tűz. A színház régi volt, még 1764-ben épült.

Holub afrikai utazóról az a hír terjedt el, hogy meggyilkolták nejével és kísérővel együtt. Holub Afrikai Budapestben is tartott felolvasásokat korábbi afrikai utazásairól, kísérőjében pedig egy magyar ember is van, **Fekete János**, ki műszaki katona volt. Holub egy tavalyi írt levelében dícsérrel említette Feketét, ki a legkitartóbb a fardalmak elviselésében. Ujabb tudósítás szerint Holub meggyilkolásáról szár- nyalt hír alaplan. A fokföldi osztrák-magyar konzul e hó 12-éről táviratban czáfolta meg. Holub most visszatérőben van.

A Patti ellenintézet merényletről még azt jelen- tik, hogy midőn a bombának kora felrobbanása után a rendőrség odasietett, honnan a bombát ledobni lát- ták, egy újult öreg embert talált. Mikor magához tért, azt vallotta, hogy dr. James Hoegsenek hívják s azt állította, hogy midőn távozni készült, kalapját ke- reste, egy csomagot talált, mely midőn föl- emelte — hirtelen fellobbant. Egyáltalában teljesen ártatlannak vallja magát, de a mellette ülök elbeszélése nagyon ellene szól a vallomásának. Örülnek hiszik s úgy képzelik, hogy nem a divát skarta megölni, ha- nem az egész színházat felgyújtani. Pattit az eset na- gyon megrendítette. Angolországi kastélyában a pap hálaisteni tiszteletet tartott a kápolnában, melyen számos ajátos hívó vett részt. Ennek végeztével a társaság gyűjtést rendezett a szegények számára, mely 20,000 dollárt eredményezett. Patti, kinek ezt megávitatózták, kabszürögnyben válaszolt, hogy a mint visszatért, saját pénzén árva házat fog alapítani. Táviratát e szavakkal végzi: «Utojára vagyok Amerikában.»

Az Aja-Szofia pusztlóban. A konstantinápolyi nagy mecset, az Aja-Szofia állapotáról egy német építész azt írja, hogy roskatag és pusztulás fenyegeti. Az ó-keresztény építésznek e büszke, nagyszerű emléké, a melyet Justinianus alatt 532-ben mileti Isidoreusz és tralleszi Anthónisz épített, a pusztulás

külv-belől egyaránt oly rohamosan terjedt, hogy az eredetileg csodaszerti alkotás alig ismerhető már föl meglévő vázáról. Belsejében az oszlopok fejei csak- nem teljesen elpusztultak, a boltívek megpedeztek s a falak burkolata lehámlott. A középső hajónak boltívein oly sok a repedés, hogy rövid időn várható a beszakadása. Az oldalpillérek, a melyek a kupolát tartják, összerokkádás fenyegetnek. A török kor- mány a lehető legkevesebbet törődik az épület gondozásával. Az egész tatarozás abból áll, hogy a repe- déseket elfödik, a mi által azonban a falak és oszlop- ok szilárdságát nem biztosítják. Mindezek követ- keztében felmerült a kérdés vajjon az egész keresztény világ nem volna-e hajlandó hozzájárulni e becses műemlék fontartásához, a mely egyike a legremek- kebb bazilikáknak, a minőket csak a gazdag Bizan- zban tudhattak építeni. Talán diplomáciai uton föl le- hetne szólitani a török kormányt, hogy az Aja-Szófi- át a végpusztulástól mentse meg s oly állapotba hozza, hogy legalább 150—200 évig még fennál- hasson.

A híres milánói dóm ötszáz éves jubileumát az idén, februárban, ünneplik meg. Kiderítették, hogy a dómot 1387-ben kezdték építeni.

Egy eszímő gyermek étvágya. Parri utazó kísérletet tett egy még teljesen ki nem fejlődött esz- kímő étvágyra vonatkozólag s a következő ered- ményre jutott: A gyermek 24 óra alatt elfogyasztott két kilónál több fagyott nyers fókahúst, két kiló fagy- gút s aztán megfőtt fókahúst, egy és háromnegyed kiló kenyereket, egy negyed liter ory húslevest, egy üveg erős grogot, három pohár spiritust s négy liter vizet.

HALÁLOZÁSOK.

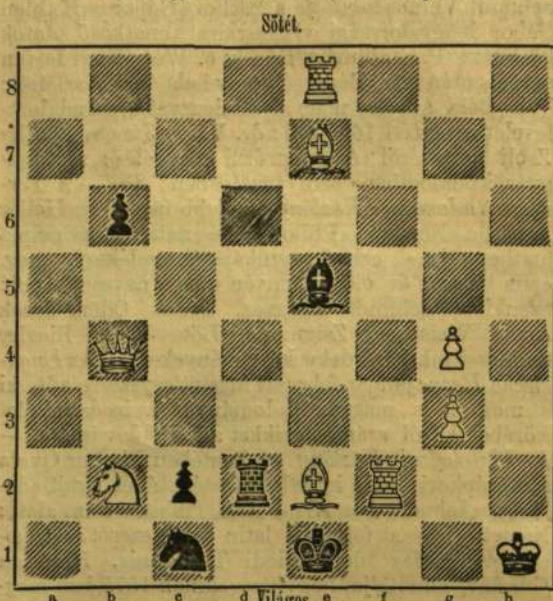
Elhunytak a közelebbi napokban: **SZLUHA IGNÁC** tolnamegyei földbirtokos, volt országgyűlési képviselő, Budapestben; honnan holttestét a tolnamegyei Beleskára szállították. — **AVESZKI LIPÓT**, a buda- pest-belvárosi főreáliskola fizika-tanára, ki a főváros- nál a gáz világító erejének ellenőrzésével volt megbizva, 58 éves korában, melyből huszonhat évet töltött a tanári pályán. — **LASTOKAI LÁSZLÓ** eperjesi kir. kath. főgimnáziumi rendes tanár febr. 13-án életé- nek 47-ik, tanári működésének 26-ik évében. — **GAS- PARIK JÁNOS**, főreáliskolai tanár, 58 éves, Kormóczbá- nyán. — **LISZT EDE**, sátoraljai helyi kir. ügyész, 61 éves. — **TAVASZY MIKLÓS**, nagyszombati kir. törvény- széki bíró, 44 éves. — **JUNGERTH JÁNOS** felső öbri plébános, 85 éves Szombathelyt. — **SIRTÁR JOZSEF** plébános, 61 éves, Felső-Lendván. — **LENGYEL ANDOR**, gőmörmegei árvászeki üllök, 45 éves, Rimaszom- batban. — **DUFFAND GRIGY** birtokos Zombolyán, 1848—49-iki honvédtiszt, Temesvár ostrománál Vécey tábornok egyik tőzskari tisztje, köztisztlet- ben élt férfi, 68 éves. — **KONTUR ALAJOS** budapesti üvegkereskedő, a törvényhatósági bizottság tagja, 49 éves Budapestben; ugyanitt **OFFNER KÁROLY** táviró- tiszt, 42 éves; **MERZL JOZSEF** zenetanár, 76 éves; **RADOCZA OTTÓ**, Radocza János ügyvéd és volt képviselő négy hónapos facsákja. — **SCHIESLER PÉTER** földbirtokos, Pilis-Csaba községnek sok éven át köz- szeretében álló bírja, 60 éves. — **MÁTYÁS SZENCZY** ÁGOSTON, zemplénmegei birtokos és a «Generali» biztosító-társaság főfelügyelője, 52 éves. — **PSIK** GYULA ügyvéd, Kaposvár város ügyésze, Bécsben élete 37-ik évében. — **Esztelneki SZACSVAJ JÁNOS** 1848/49-es honvéd-főhadnagy Esztelében. — **BRENNER JOZSEF** gyógyszerész, törv. hatósági bizottsági tag Szabadkán, 61 éves. — **MITTERAUSER JOZSEF** nyug. tanácsos 61 éves, Pozsonyban; ugyanott dr. **WALTER VINCOE** közös hadseregbeli nyug. törzsorvos, 80 éves. — **HALZL J.** postahivatali főnök, Érsekújvárt. — **KO- MASSY KÁROLY**, birtokos és Tarcal város közgyámja, 71 éves. — **ZBIGNIEWICZ FERENCZ**, nyug. pénzügyi hivatalnok, volt honvéd-főhadnagy, 63 éves, Kassán. — **BEREZKY FERENCZ**, Bereczky Roland gazdatiszt fia, 22 éves, Miskolcon. — **PRUNTI GEDEON** keres- kedő, 41 éves, Debreczenben. — **HIRSCHL SÁNDOR**, serfőző gyártalajdomos, Facseten. — **NAGY KÁLMÁN**, a szabadalmazott Dunagőzhajózási társulat hajóka- pitánya, 28 éves Bécsben. — **FISCHER FÜLÖP** tekin- télves kereskedő, 72 éves, Temesvárt.

Özv. VAJNA ANTONÉ szül. Asbrand Karolina, néhai tanár neje, francia születésű, de igazi derék magyar nő, ki a szegény székely tanulókat áldozatkészen se- gélyezte, 74 éves, Nagy-Enyeden. — **BATTHA JOZSEF** szül. Almásy Zsófia grófnő, 85 éves, Vácson. — **NAGY LAJOSNÉ** szül. Fáber Luiza, kir. törvényszéki bíró neje, 36 éves, Maros-Vásárhelyt. — **Özv. KÁRGER NÁNDORNÉ** szül. Ertl Erzsébet, 46 éves, Újvidéken. — **ERŐSKÖVI JÁNOSNÉ**, kerületi orvos neje, Szegeden. — **PÉCHY ANTONÉ** szül. Rácz Amália, 42 éves, Nagy- Várádon. — **VAJAS SÁNDORNÉ** szül. Kanizsai Erzsé- bet, ref. lelkész neje, 27 éves, a beregszegi Tákoson. — **SZIRMAY BALAMBÉRNÉ** szül. Dessewffy Emma, 37 éves, Margonyán. — **ERDELYI JOZSEFNÉ** szül. Hegedűs Mária, Erdélyi Marietta ismert vidéki színésznő édes anyja, 63 éves, Kassán. — **Dr. VÍSY ISTVÁNNÉ** szül. Geöcz Fanni, 53 éves, Pécsétt.

SAKKJÁTÉK.

1425. számú feladvány. Laws B. G.-tól.

(I. díjjal kitüntetett feladvány.)

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1419. sz. feladvány megfejtése.

Dubbe F.-tól.

Table with columns for 'Világos', 'Sötét', and 'Megfejtés'. It lists chess moves like 1. E4-e3, 2. V17-g8, 3. Hb6-f7, 4. Hf7-d6 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. Andorfi S. — Kovács J. — Az Erkel-sakkteraszag ne- vében: Exner Kornél. — Tarnóczon: Németh P. — H.-Szoboszlón: Az olvasógyűlési sakk-kör. — Uj- Saonyán: A polgári társaskör. — Lászlófalván: Velits Alajos. (Az 1417. sz. f.) — A pesti sakk-kör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Döme Pálné. Hosszadalmas, az őrzöngő aya pa- nnsza lapos, költőietlen; a befejezés erőltetett. Egy- szóval az egészben semmi jó sincs. **Bor Pali.** Elbeszélés. Az ám, csak hogy nem költői, pedig ha már verse van szedve, megkivánnók, hogy egy kicsit költői is legyen. Ez pedig prózább a legpró- zább prózánál is. **Bukarest.** V. E. A kívánt számok kikeresése hoz- szabb időt vett igénybe. Legközelebb megkapja.

HETI NAPTÁR. Február hó.

Table with columns: Nap, Katholikus es protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Lists dates and religious observances for February.

Holdváltásai: ● Ujhold 22-én 10 óra 56 pk. este.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.** (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Szines, fekete és fehér selymesatlaz 75 kr. mtrje 10 fr 65 kr. (18 különböző minőségben) küld egyes ruhákra és végeken vámmentesen a hába. **Henneberg G.** selyemgyári rak- társ, (es. k. udvari szállító) Zürichben. Minta postafordulattal. Levélre 10 kros postabélyeg illesztendő.

Hatóságilag hitelesített bizonyítványok Brandt R. gyógyszerész svájci labdacsaírói. Ha bár a svájci labdacok majd minden családnál, falun és vá- rosban egyaránt, feltalálhatók, és sok ezerezen mint vánd- dorló apostolok hirdetik jószágát: mindamellett Brandt úr az utóbbi hónapokban hozzá érkezett, köszönőira- tokat, a mennyire csak lehetséges volt, a hatóságok által hitelesítettette, hogy így ezeknek, mint a közön- ségnek kellő biztosítékot nyújtson az iránt, hogy azok a köszönőiratok, melyek a svájci labdacok jó hatását illetőleg a hírlapokban megjelennek, csak- ugyan valódiak. Eddigleg még semmi más készítmény se volt abban a helyzetben, hogy jószágára nézve ily tanúbizonyoságot nyújtsa, s bár ki is biztást meggyő- ződést szerezhet magának arról, hogy székrekedés — vértelülés, fejfájás, szédülés stb. — ellen nincs jobb szer Brandt R. gyógyszerész svájci labdacsaírói, melyek dobozonkint 70 kr. kaphatók a gyógyszer- társakban.

Egy hatszor hasabzott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfoga- BÉCSBEN: Duker M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Ooppelik A. Stubenbastei 2.

I-ső cs. kir. kizár. szabad. ujonnan javított RUGANYOS SÉRVKÖTŐK Fontos színevelőnk. **sérvvédővel.** Legújabb találmány az amerikai, ujonnan javított ruganyos sérvkötő Politzer-től; ez rugók nélkül van, tisztán rugyántá- ból művésziösen szerkesztve s az a czéja, hogy meg a leg- üdültebb sérveket is lehető legrövidebb idő alatt egyenletes fekvésbe hozza, s egy nappal a legerőseztőbb munkánál, vagy a sokat járításnál, mint szinten éjjel alvásiban is hasz- nálhatók, a nélkül, hogy a sérvtájon szenvedő hivatás- ban legkevésbé is volna akadályoztatva. Felette nagy haszn., hogy az még éjjel is a testen maradhat, mivel hogy a szen- vedő testreze kiváltépen jótékony kellemes nyomást gya- korol s a legtöbb esetben meg a sérv biztos gyógyulását is eszközöli. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismerve, meg- vizsgálva s a legjobban találva professor Kovács a sebészeti körök színekké, dr. Gross Lajos m. kir. egészségügyi taná- cos, dr. Giltek Ignác kir. törvényzeiki orvos által. 2437. Alóirott egyszerűen nagy rakárt is tart angol és francia acél sérvkötőkből, függesztő készülékeket (suspensorium) gum- miburo szövötteket, mint szinten szarvasbőröb. A szarvasbőr és gummi suspensoriumok czéja, hogy a tágulást megakadályoz- zák. Műhecsenkendők, légtárnak, ágylete ek, periódizáló, prés- vatívumok, gummihariganyok s mindennemű gummi árucikkék. Sérvkötőknek minden megjelölt: jobb, bal v. kettős-e, mint szinten a test bőrségét is. Megrendeléseket utánvetel mellett elfogad **POLITZER MÓR** cs. kir. sz. kizár. sérvkötő-készítő, Budapeston Deák Ferenc-utca, 4-10 frt. a kettősek darabja 10-16 frt, gyermekeknek felevalóabb. Ugyanitt kapható legújabb amerikai sérvkötők, Evr. lapulv ára 3 frt 50 kr.

ESKÓR (EPILEPSIA). Csálhatatlan gyógyszer dr. Killisch- től, Drezdában; arany érdem-érem- mel kitüntetve. Tudakozódások a következők ezim alatt: E. Schuler, Spediteur in Deutsch-Aviouret, zur Abgabe an C. Killisch. 3174. **MOLÉ TELJES FRANZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR** Harmadik kiadás. Első kötet: Francia-magyar rész. Itta **MÁRTONFFY FRIGYES** Ara füzve 2 frt. Második kötet: Magyar-francia rész. Itta **BABOS KÁLMÁN** Ara füzve 2 frt. — A két rész egy félbörkötésben 5 frt.

PSERHOFER J. vértisztító labdacsaí évek sora óta sokszoroson jónak bizonyult, és számos orvos által a közönségnek ajánlott házi szer a rossz emésztés minden következményeit, dugulás, stb. ellen. **1 doboz 15 labdacsaí 21 kr. 1 tekeros 6 dobozzal 1 frt 5 kr.** Az őszeg elvétel beküldése mellett, bérmentes szál- lítással együtt: 1 tekeros labdaes frt 1.25 4 tekeros labdaes frt 4.40 2 " " " 2.30 5 " " " 5.20 3 " " " 3.40 10 " " " 9.20 Kevesebb egy tekerosnál nem szállítattik. **Pserhofer J. gyógytára „az arany bírod. almánál“** Bécs, L., Singerstrasse 15. Budapeston kapható **Török Józ. gyógyszerárban.**

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkeres- kedésben kapható — az osztrák tartományok számára Szelinski György es. kir. egye- temi könyvtárusnál Bécsben, I., Stefansplatz 6. **A MASSAGE.** Itta **DOLLINGER GYULA tr.** A testgyógyászat magántanára s budapesti kir. magyar tudomány egyetemén. Hat ábrával. **Ára füzve 1 forint.** Második átdolgozott és magyarázó körtörténetekkel bővített kiadás.

HAJNÖVESZTŐ OLAJ, mely a magyar kir. má.-vegyészeti ki- sérelti állomáson dr. Liebermann Leo tan. által meg- vizsgálva jónak ta- laltatott. A keleti hajnövesztőolaj erősíti a hajjalapot, óvja a haj kihullását és sikeresen előmoz- díja a szakál és haj növekedését. Utánzás ellen védőjegy által védve. Nagy fir. 1 frt, kis 50 kr. **Korpasszes** tisztítja és erő- sítii a fejbőrt, 1 üveg ára 50 kr. Utánvét mellett ívegenk 10 kr. több. — Kapható a készítőnél **LAMBING J.** fodrász és borbély, Budapest, VIII., stáció-utca 2. sz. a.

VERNE GYULA. SÁNDOR MÁTYÁS REGÉNY. FRANZIÁBÓL FORDITOTTA **HUSZAR IMRE.** Benett L. eredeti rajzaival. Két kötet. **Ára füzve 4 forint osztr. ért.**

Selyem- és szőrruha festő BERKETZ ISTVÁN Budapest, rózsá-tér 3-dik szám. **KIALLITÁSI ÉRMEI:** Páris, 1878. Bécs, 1876. Szeged, 1876. Budapest, 1885. Fest mindennemű szine-hagrott selyem- és szőrruha szövötteket; kendőket, postókat, bútorkárpátokat, stb. apróságokat. **Festő-üzlet eggyedül Budapeston. (Saját házában.)** Vtárgkiállításai érmeikkel kitüntette és gőze jár be- rendese. Vtárgkiállítások pontosan esaküzitettnek.

NEMESSÉG KÉZIKÖNYV NEMESI ÜGYEKBEN. Itta **MARCIÁNYI GYÖRGY LOVAG** NÉGY TÁBLÁVAL. **Ára füzve 1 forint 60 krajczár osztr. ért.**

Valamennyi külföldi szerektől előnybe helyezendők, a magyar közönségnél különben már legjobban hírnévnek és fokozatos elterjedésnek örvendő a külföldi labdacso-gyárosok óriási reklámja dacára, százezer esetben tíz éven át legjobban megkísérelt és több éveken át a bel- és külföldön nyert tapasztalatok nyomán, csakis növény-kivonatokból összeállított dr. Kvapil

Kárpáti egészségi labdacso-

melyek biztosan, minden káros következmények nélkül, nem erőszakolva, hanem minden fájdalom nélkül hatnak: eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorbagaj, felfúvódások, szédülés, fejfájás, váltóláz, aranyér, bőrkítések és sárgaság ellen. — Pótolja a keserűvizet, melyek vizenyös ürülést eszközölnék.

Egy skatulya ára 21 kr., egy tekercs 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bérmentes küldeményül 5 kr. bélyegdíjjal több. Ha a labdacso-
árához 20 kr. mellékelettel és az egész összeg posta-utalvánnyal beküldetik, akkor a megrendelt mennyiség az összes bíródalomba bárhová bérmentve beküldetik. 3109

Raktarak: Budapest: Pataky Károly gyógyszerésznél, az újépület átellenében; Pozsonyban: Erdy István a svörös rák-hoz czimzett gyógyszerésznél; Debreczenben: Mihálovits István gyógyszerésznél; Kecskemélyn: Molnár János gyógyszerésznél; Szegeden: Kovács Alberti gyógyszerésznél és Temesvározt: Terezy Istv. gyógyszerésznél.

Legújabb hírlapok!
Tek. gyógyszerész ur! A múlt héten megkaptam a labdacsokat, a mitől 4 havi betegségetől kitünően javultam. Isten éltesse sokáig, hogy több beteg gyógyíthatasson. Bécs-Májlykt, 1886 ápr. 14. Tisztelettel *Mikó Antal*.
Tek. gyógyszerész ur! Kérem szíveskedjék egy hat skatulyát tartalmazó tekercset utánvéttel küldeni. Tisztelettel *Nikola Filip*.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható, — az osztrák tartományok számára Szelniski György cs. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben, I. Stefansplatz 6.

Hasznos könyvek nők és hajadonok számára.

- Baráth Ferencz. Aesthetika.** Bevezetéssel a verstanal. 18 ábrával. Második jav. kiad. Füze 1 frt 50 kr. Diszkötésben 2 frt 40 kr.
- Bencsik Irma. A nők hivatala** 1 frt 20 kr.
- A nők apró kórtelmei** s ezek fontossága az életben 40 kr.
- A mindennapi életből. A nőknek.** Ruzs K., Moleschott, Doebereiner s mások után írta *K. Bencsik Irma.* Két kötet 80 kr.
- A divat szélességei.** Műveltség-és erkölcs-történeti kuttók nyomán írta *K. Bencsik Irma.* 40 kr.
- A leánynevelés világa.** 40 kr.
- György Vilmos. Emlékkönyv a confirmációhoz** készülő protestáns hajadonok számára. Egy aczelmetszettel, vaszonba kötve aranyvágással 1 frt 20 kr.
- Hölgyek titkára,** vagyis legújabb, legteljesebb levezetőkönyv nők számára. Minden előforduló alkalmakra való fogalmazási mintákkal, mindenféle társasági, családi, bizalmas és szerelmi levelekkel, különféle ügyiratmintákkal és alapos utmutatással a levélírás szabályait illetőleg, rövid helyesírással, a magyar polgári jogok és kormányzat ismertetésével, stb. Harmadik bővített kiadás. Kötve 1 frt 50 kr.
- Hölgyek lajta.** Magyar költők műveiből szerkesztette *Zsáky Károly.* Egy aczelmetszettel. Második kiad. 2 frt. Diszkötésben 3 frt.
- Hüppmann Antal. A valódi szakosmívészet** vagyis rendszeres utmutatás a finom és legfinomabb fűtésben, a legjobb magyar, francia és német mód szerint. Különös tekintettel uri és főúri konyhákra, nagyobb-szerű lakomák és házi vendéglésekre. Negyedik kiadás 1 frt 50 kr.
- Jósika Julia. Pályavesztő fiatal leányok számára.** Második kiadás, korszerűen átdolgozta *K. Bencsik Irma.* 2 forint. Diszkötésben 3 frt.
- Kabinyi Lajos. Iparos-gazdasszonyok könyve** Iparos-gazda családok számára. Budapest. 10-12-14-16-18-20-22-24-26-28-30-32-34-36-38-40-42-44-46-48-50-52-54-56-58-60-62-64-66-68-70-72-74-76-78-80-82-84-86-88-90-92-94-96-98-100-102-104-106-108-110-112-114-116-118-120-122-124-126-128-130-132-134-136-138-140-142-144-146-148-150-152-154-156-158-160-162-164-166-168-170-172-174-176-178-180-182-184-186-188-190-192-194-196-198-200-202-204-206-208-210-212-214-216-218-220-222-224-226-228-230-232-234-236-238-240-242-244-246-248-250-252-254-256-258-260-262-264-266-268-270-272-274-276-278-280-282-284-286-288-290-292-294-296-298-300-302-304-306-308-310-312-314-316-318-320-322-324-326-328-330-332-334-336-338-340-342-344-346-348-350-352-354-356-358-360-362-364-366-368-370-372-374-376-378-380-382-384-386-388-390-392-394-396-398-400-402-404-406-408-410-412-414-416-418-420-422-424-426-428-430-432-434-436-438-440-442-444-446-448-450-452-454-456-458-460-462-464-466-468-470-472-474-476-478-480-482-484-486-488-490-492-494-496-498-500-502-504-506-508-510-512-514-516-518-520-522-524-526-528-530-532-534-536-538-540-542-544-546-548-550-552-554-556-558-560-562-564-566-568-570-572-574-576-578-580-582-584-586-588-590-592-594-596-598-600-602-604-606-608-610-612-614-616-618-620-622-624-626-628-630-632-634-636-638-640-642-644-646-648-650-652-654-656-658-660-662-664-666-668-670-672-674-676-678-680-682-684-686-688-690-692-694-696-698-700-702-704-706-708-710-712-714-716-718-720-722-724-726-728-730-732-734-736-738-740-742-744-746-748-750-752-754-756-758-760-762-764-766-768-770-772-774-776-778-780-782-784-786-788-790-792-794-796-798-800-802-804-806-808-810-812-814-816-818-820-822-824-826-828-830-832-834-836-838-840-842-844-846-848-850-852-854-856-858-860-862-864-866-868-870-872-874-876-878-880-882-884-886-888-890-892-894-896-898-900-902-904-906-908-910-912-914-916-918-920-922-924-926-928-930-932-934-936-938-940-942-944-946-948-950-952-954-956-958-960-962-964-966-968-970-972-974-976-978-980-982-984-986-988-990-992-994-996-998-1000-1002-1004-1006-1008-1010-1012-1014-1016-1018-1020-1022-1024-1026-1028-1030-1032-1034-1036-1038-1040-1042-1044-1046-1048-1050-1052-1054-1056-1058-1060-1062-1064-1066-1068-1070-1072-1074-1076-1078-1080-1082-1084-1086-1088-1090-1092-1094-1096-1098-1100-1102-1104-1106-1108-1110-1112-1114-1116-1118-1120-1122-1124-1126-1128-1130-1132-1134-1136-1138-1140-1142-1144-1146-1148-1150-1152-1154-1156-1158-1160-1162-1164-1166-1168-1170-1172-1174-1176-1178-1180-1182-1184-1186-1188-1190-1192-1194-1196-1198-1200-1202-1204-1206-1208-1210-1212-1214-1216-1218-1220-1222-1224-1226-1228-1230-1232-1234-1236-1238-1240-1242-1244-1246-1248-1250-1252-1254-1256-1258-1260-1262-1264-1266-1268-1270-1272-1274-1276-1278-1280-1282-1284-1286-1288-1290-1292-1294-1296-1298-1300-1302-1304-1306-1308-1310-1312-1314-1316-1318-1320-1322-1324-1326-1328-1330-1332-1334-1336-1338-1340-1342-1344-1346-1348-1350-1352-1354-1356-1358-1360-1362-1364-1366-1368-1370-1372-1374-1376-1378-1380-1382-1384-1386-1388-1390-1392-1394-1396-1398-1400-1402-1404-1406-1408-1410-1412-1414-1416-1418-1420-1422-1424-1426-1428-1430-1432-1434-1436-1438-1440-1442-1444-1446-1448-1450-1452-1454-1456-1458-1460-1462-1464-1466-1468-1470-1472-1474-1476-1478-1480-1482-1484-1486-1488-1490-1492-1494-1496-1498-1500-1502-1504-1506-1508-1510-1512-1514-1516-1518-1520-1522-1524-1526-1528-1530-1532-1534-1536-1538-1540-1542-1544-1546-1548-1550-1552-1554-1556-1558-1560-1562-1564-1566-1568-1570-1572-1574-1576-1578-1580-1582-1584-1586-1588-1590-1592-1594-1596-1598-1600-1602-1604-1606-1608-1610-1612-1614-1616-1618-1620-1622-1624-1626-1628-1630-1632-1634-1636-1638-1640-1642-1644-1646-1648-1650-1652-1654-1656-1658-1660-1662-1664-1666-1668-1670-1672-1674-1676-1678-1680-1682-1684-1686-1688-1690-1692-1694-1696-1698-1700-1702-1704-1706-1708-1710-1712-1714-1716-1718-1720-1722-1724-1726-1728-1730-1732-1734-1736-1738-1740-1742-1744-1746-1748-1750-1752-1754-1756-1758-1760-1762-1764-1766-1768-1770-1772-1774-1776-1778-1780-1782-1784-1786-1788-1790-1792-1794-1796-1798-1800-1802-1804-1806-1808-1810-1812-1814-1816-1818-1820-1822-1824-1826-1828-1830-1832-1834-1836-1838-1840-1842-1844-1846-1848-1850-1852-1854-1856-1858-1860-1862-1864-1866-1868-1870-1872-1874-1876-1878-1880-1882-1884-1886-1888-1890-1892-1894-1896-1898-1900-1902-1904-1906-1908-1910-1912-1914-1916-1918-1920-1922-1924-1926-1928-1930-1932-1934-1936-1938-1940-1942-1944-1946-1948-1950-1952-1954-1956-1958-1960-1962-1964-1966-1968-1970-1972-1974-1976-1978-1980-1982-1984-1986-1988-1990-1992-1994-1996-1998-2000-2002-2004-2006-2008-2010-2012-2014-2016-2018-2020-2022-2024-2026-2028-2030-2032-2034-2036-2038-2040-2042-2044-2046-2048-2050-2052-2054-2056-2058-2060-2062-2064-2066-2068-2070-2072-2074-2076-2078-2080-2082-2084-2086-2088-2090-2092-2094-2096-2098-2100-2102-2104-2106-2108-2110-2112-2114-2116-2118-2120-2122-2124-2126-2128-2130-2132-2134-2136-2138-2140-2142-2144-2146-2148-2150-2152-2154-2156-2158-2160-2162-2164-2166-2168-2170-2172-2174-2176-2178-2180-2182-2184-2186-2188-2190-2192-2194-2196-2198-2200-2202-2204-2206-2208-2210-2212-2214-2216-2218-2220-2222-2224-2226-2228-2230-2232-2234-2236-2238-2240-2242-2244-2246-2248-2250-2252-2254-2256-2258-2260-2262-2264-2266-2268-2270-2272-2274-2276-2278-2280-2282-2284-2286-2288-2290-2292-2294-2296-2298-2300-2302-2304-2306-2308-2310-2312-2314-2316-2318-2320-2322-2324-2326-2328-2330-2332-2334-2336-2338-2340-2342-2344-2346-2348-2350-2352-2354-2356-2358-2360-2362-2364-2366-2368-2370-2372-2374-2376-2378-2380-2382-2384-2386-2388-2390-2392-2394-2396-2398-2400-2402-2404-2406-2408-2410-2412-2414-2416-2418-2420-2422-2424-2426-2428-2430-2432-2434-2436-2438-2440-2442-2444-2446-2448-2450-2452-2454-2456-2458-2460-2462-2464-2466-2468-2470-2472-2474-2476-2478-2480-2482-2484-2486-2488-2490-2492-2494-2496-2498-2500-2502-2504-2506-2508-2510-2512-2514-2516-2518-2520-2522-2524-2526-2528-2530-2532-2534-2536-2538-2540-2542-2544-2546-2548-2550-2552-2554-2556-2558-2560-2562-2564-2566-2568-2570-2572-2574-2576-2578-2580-2582-2584-2586-2588-2590-2592-2594-2596-2598-2600-2602-2604-2606-2608-2610-2612-2614-2616-2618-2620-2622-2624-2626-2628-2630-2632-2634-2636-2638-2640-2642-2644-2646-2648-2650-2652-2654-2656-2658-2660-2662-2664-2666-2668-2670-2672-2674-2676-2678-2680-2682-2684-2686-2688-2690-2692-2694-2696-2698-2700-2702-2704-2706-2708-2710-2712-2714-2716-2718-2720-2722-2724-2726-2728-2730-2732-2734-2736-2738-2740-2742-2744-2746-2748-2750-2752-2754-2756-2758-2760-2762-2764-2766-2768-2770-2772-2774-2776-2778-2780-2782-2784-2786-2788-2790-2792-2794-2796-2798-2800-2802-2804-2806-2808-2810-2812-2814-2816-2818-2820-2822-2824-2826-2828-2830-2832-2834-2836-2838-2840-2842-2844-2846-2848-2850-2852-2854-2856-2858-2860-2862-2864-2866-2868-2870-2872-2874-2876-2878-2880-2882-2884-2886-2888-2890-2892-2894-2896-2898-2900-2902-2904-2906-2908-2910-2912-2914-2916-2918-2920-2922-2924-2926-2928-2930-2932-2934-2936-2938-2940-2942-2944-2946-2948-2950-2952-2954-2956-2958-2960-2962-2964-2966-2968-2970-2972-2974-2976-2978-2980-2982-2984-2986-2988-2990-2992-2994-2996-2998-3000-3002-3004-3006-3008-3010-3012-3014-3016-3018-3020-3022-3024-3026-3028-3030-3032-3034-3036-3038-3040-3042-3044-3046-3048-3050-3052-3054-3056-3058-3060-3062-3064-3066-3068-3070-3072-3074-3076-3078-3080-3082-3084-3086-3088-3090-3092-3094-3096-3098-3100-3102-3104-3106-3108-3110-3112-3114-3116-3118-3120-3122-3124-3126-3128-3130-3132-3134-3136-3138-3140-3142-3144-3146-3148-3150-3152-3154-3156-3158-3160-3162-3164-3166-3168-3170-3172-3174-3176-3178-3180-3182-3184-3186-3188-3190-3192-3194-3196-3198-3200-3202-3204-3206-3208-3210-3212-3214-3216-3218-3220-3222-3224-3226-3228-3230-3232-3234-3236-3238-3240-3242-3244-3246-3248-3250-3252-3254-3256-3258-3260-3262-3264-3266-3268-3270-3272-3274-3276-3278-3280-3282-3284-3286-3288-3290-3292-3294-3296-3298-3300-3302-3304-3306-3308-3310-3312-3314-3316-3318-3320-3322-3324-3326-3328-3330-3332-3334-3336-3338-3340-3342-3344-3346-3348-3350-3352-3354-3356-3358-3360-3362-3364-3366-3368-3370-3372-3374-3376-3378-3380-3382-3384-3386-3388-3390-3392-3394-3396-3398-3400-3402-3404-3406-3408-3410-3412-3414-3416-3418-3420-3422-3424-3426-3428-3430-3432-3434-3436-3438-3440-3442-3444-3446-3448-3450-3452-3454-3456-3458-3460-3462-3464-3466-3468-3470-3472-3474-3476-3478-3480-3482-3484-3486-3488-3490-3492-3494-3496-3498-3500-3502-3504-3506-3508-3510-3512-3514-3516-3518-3520-3522-3524-3526-3528-3530-3532-3534-3536-3538-3540-3542-3544-3546-3548-3550-3552-3554-3556-3558-3560-3562-3564-3566-3568-3570-3572-3574-3576-3578-3580-3582-3584-3586-3588-3590-3592-3594-3596-3598-3600-3602-3604-3606-3608-3610-3612-3614-3616-3618-3620-3622-3624-3626-3628-3630-3632-3634-3636-3638-3640-3642-3644-3646-3648-3650-3652-3654-3656-3658-3660-3662-3664-3666-3668-3670-3672-3674-3676-3678-3680-3682-3684-3686-3688-3690-3692-3694-3696-3698-3700-3702-3704-3706-3708-3710-3712-3714-3716-3718-3720-3722-3724-3726-3728-3730-3732-3734-3736-3738-3740-3742-3744-3746-3748-3750-3752-3754-3756-3758-3760-3762-3764-3766-3768-3770-3772-3774-3776-3778-3780-3782-3784-3786-3788-3790-3792-3794-3796-3798-3800-3802-3804-3806-3808-3810-3812-3814-3816-3818-3820-3822-3824-3826-3828-3830-3832-3834-3836-3838-3840-3842-3844-3846-3848-3850-3852-3854-3856-3858-3860-3862-3864-3866-3868-3870-3872-3874-3876-3878-3880-3882-3884-3886-3888-3890-3892-3894-3896-3898-3900-3902-3904-3906-3908-3910-3912-3914-3916-3918-3920-3922-3924-3926-3928-3930-3932-3934-3936-3938-3940-3942-3944-3946-3948-3950-3952-3954-3956-3958-3960-3962-3964-3966-3968-3970-3972-3974-3976-3978-3980-3982-3984-3986-3988-3990-3992-3994-3996-3998-4000-4002-4004-4006-4008-4010-4012-4014-4016-4018-4020-4022-4024-4026-4028-4030-4032-4034-4036-4038-4040-4042-4044-4046-4048-4050-4052-4054-4056-4058-4060-4062-4064-4066-4068-4070-4072-4074-4076-4078-4080-4082-4084-4086-4088-4090-4092-4094-4096-4098-4100-4102-4104-4106-4108-4110-4112-4114-4116-4118-4120-4122-4124-4126-4128-4130-4132-4134-4136-4138-4140-4142-4144-4146-4148-4150-4152-4154-4156-4158-4160-4162-4164-4166-4168-4170-4172-4174-4176-4178-4180-4182-4184-4186-4188-4190-4192-4194-4196-4198-4200-4202-4204-4206-4208-4210-4212-4214-4216-4218-4220-4222-4224-4226-4228-4230-4232-4234-4236-4238-4240-4242-4244-4246-4248-4250-4252-4254-4256-4258-4260-4262-4264-4266-4268-4270-4272-4274-4276-4278-4280-4282-4284-4286-4288-4290-4292-4294-4296-4298-4300-4302-4304-4306-4308-4310-4312-4314-4316-4318-4320-4322-4324-4326-4328-4330-4332-4334-4336-4338-4340-4342-4344-4346-4348-4350-4352-4354-4356-4358-4360-4362-4364-4366-4368-4370-4372-4374-4376-4378-4380-4382-4384-4386-4388-4390-4392-4394-4396-4398-4400-4402-4404-4406-4408-4410-4412-4414-4416-44